

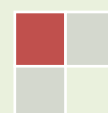
Forvaltningsrevisjonsrapport

”Grunnskole – spesialundervisning/ rutiner og tiltak ved mobbing”

Skiptvet kommune

2017

Sladdet versjon da enkeltopplysninger er
unntatt offentlighet jfr offl. § 13 jfr fvl. § 13 nr.1

INNHOLDSFORTEGNELSE

1.	FORORD OG PROSJEKTMANDAT	1
2.	SAMMENDRAG	2
2.1	Sammendrag, konklusjon og anbefalinger for problemstilling 1	2
2.2	Sammendrag, konklusjon og anbefalinger for problemstilling 2	3
3.	INNLEDNING	5
3.1	Problemstillinger	5
3.2	Avgrensning av prosjektet	5
3.3	Revisjonskriterier	5
3.4	Revisjonsmetoder	6
4.	PROBLEMSTILLING 1: Blir det tilrettelagt for spesialundervisning i grunnskolen i Skiptvet kommune i henhold til gjeldende lovverk og statlige føringer?	7
4.1	Revisjonskriterier	7
4.2	Revisjonskriterie 1: Skolen skal vektlegge tidlig innsats	7
4.3.1	Revisjonens undersøkelse og innhentede data	7
4.3.2	Revisors vurderinger og konklusjoner	9
4.3	Revisjonskriterie 2: Kommunen bør ha rutiner for, og sørge for at rutinene blir overholdt, i forbindelse med saksbehandling og vedtak etter opplæringslovas § 5-1, (spesialundervisning)	9
4.4.1	Revisjonens undersøkelse og innhentede data	9
4.4.2	Revisors vurderinger og konklusjoner	13
4.4.3	Anbefalinger	16
5.	PROBLEMSTILLING 2: Har Skiptvet kommune rutiner for å ivareta elever ved varsel om mobbing? Herunder blir slike varsler fulgt opp i henhold til lovverk?	17
5.1	Revisjonskriterier	17
5.2	Revisjonskriterie 1: Skiptvet skole bør ha rutiner for å følge opp varsler om mobbing, og skolen skal følge opp varsler i henhold til lovverk	18
5.3.1	Revisjonens undersøkelse og innhentede data	19
5.3.2	Revisors vurderinger og konklusjoner	32
5.3.3	Anbefalinger	35
6.	Kartlegging: Gruppestørrelser og lærertetthet	36
7.	RÅDMANNENS BEMERKNINGER	39
8.	KILDEHENVISNINGER	43
9.	VEDLEGG	44

1. FORORD OG PROSJEKTMANDAT

Revisjonen skal i henhold til kommuneloven og forskrift om revisjon¹ utføre forvaltningsrevisjon. Etter forskriften innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger. God kommunal revisjonsskikk er å følge RSK 001; Standard for forvaltningsrevisjon, utarbeidet av Norges kommunerevisorforbund NKRF. Dette forvaltningsrevisjonsprosjektet «*Grunnskole – spesialundervisning/ rutiner og tiltak ved mobbing*» er gjennomført i henhold til RSK 001. Prosjektet er gjennomført etter plan for forvaltningsrevisjon vedtatt i kontrollutvalget og kommunestyret i Skiptvet kommune, jamfør følgende vedtak: kontrollutvalgssak 16/38 og 17/5, samt kommunestyresak 17/012.

Etter kommuneloven skal revisor rapportere resultatene av sin revisjon og kontroll til kontrollutvalget.

Prosjektet er gjennomført etter vedtatt prosjektbeskrivelse i tidsrommet april 2017 – oktober 2017. Rapporten er oversendt kommunen for verifisering.

Prosjektansvarlige revisors habilitet og uavhengighet sett opp mot kommunen og den undersøkte virksomheten er vurdert, og revisjonen finner ansvarlig revisor habil til å utføre prosjektet.

Prosjektet er gjennomført av fagansvarlig forvaltningsrevisor Anita Dahl Aannerød. I tillegg har stedlig revisor Magnus Sjøli Gundersen, og forvaltningsrevisor Casper Støten, samt forvaltningsrevisor Sten-Morten Henningsmoen deltatt i informasjonsinnsamlingen og prosjektarbeidet.

Rapporten oversendes kommunen etter behandling i kontrollutvalget og kommunestyret.

Indre Østfold Kommunerevisjon IKS
Rakkestad 5. januar 2018

Rita Elnes
Distriktsrevisor

Anita Dahl Aannerød
Fagansvarlig forvaltningsrevisor

¹ Kommunelovens kapittel 12 § 78 og forskrift om revisjon av 1.juli 2004 kapittel 3 § 6.

2. SAMMENDRAG

Dette forvaltningsrevisjonsprosjektet er todelt og har én problemstilling som omhandler spesialundervisning, og én problemstilling som omhandler rutiner og tiltak ved mobbing i grunnskolen. I følgende delkapitler vil det blir gitt sammendrag for hver av problemstillingene. Prosjektet inneholder også en kartlegging av gruppestørrelser og lærertetthet i Skiptvet kommune. Denne kartleggingen fremkommer ikke av sammendraget, dette fordi revisjonen ikke gjør vurderinger og gir konklusjoner i kartlegginger. Imidlertid ligger kartleggingen i sin helhet i kapittel 6 i rapporten.

2.1 Sammendrag, konklusjon og anbefalinger for problemstilling 1

Den første problemstillingen har omhandlet om det blir tilrettelagt for spesialundervisning i grunnskolen i Skiptvet kommune i henhold til gjeldende lovverk og statlige føringer. For å besvare denne problemstillingen har revisjonen kontrollert om skolene i Skiptvet vektlegger tidlig innsats. Der hvor elever har vedtak om spesialundervisning har revisjonen videre kontrollert om skolene har rutiner for saksbehandling og vedtak etter opplæringslovas § 5-1. Revisjonen har gjennomført mappekontroller av 9 av 22 elever på Kirkelund skole, samt 7 av 9 på Vestgård skole for å kontrollere dokumentasjonen i elevmappene. Herunder har revisjonen kontrollert om henvisningen til PPT er skriftliggjort. Videre om det foreligger sakkyndige vurderinger før kommunen gjør vedtak om spesialundervisning.

Revisjonen har også kontrollert om det blir angitt spesifikt antall årstimer til spesialundervisning, og eventuelt antall årstimer til assistent i enkeltvedtaket. Samt om enkeltvedtaket ivaretar anbefalinger som er gitt i den sakkyndige vurderingen. Dersom vedtaket avviker fra den sakkyndige vurderingen må dette grunngis, og revisor har også kontrollert dette.

Revisjonen har kontrollert om det blir innhentet samtykke fra eleven eller elevens foresatte før det blir gjort sakkyndig vurdering og før det blir gjort vedtak om å sette i gang spesialundervisning.

Den som har delegert myndighet fra skoleeier skal fatte vedtak, revisor har derfor kontrollert om det er rektorene som fatter enkeltvedtakene.

Vedtakene skal være i tråd med regler om enkeltvedtak, revisor har derfor kontrollert om enkeltvedtakene er skriftliggjort, om det grunngis, og om begrunnelsen gis samtidig med at vedtaket fattes. Videre har revisor kontrollert om begrunnelsen viser til de regler vedtaket bygger på. Samt om vedtaket inneholder informasjon om klagerett, klagefrist og fremgangsmåte ved klage.

Revisjonen har også kontrollert om det gis foreløpig svar dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt, ved saker som omhandler enkeltvedtak om spesialundervisning. Revisjonen har kontrollert om det blir utarbeidet individuelle opplæringsplaner (IOP). Og hvorvidt planen viser mål for og innholdet i opplæringen og hvordan den skal drives. Skolene skal en gang i året utarbeide skriftlig oversikt over den opplæringen eleven har fått, og en vurdering av utviklingen til eleven, revisjonen har kontrollert om dette blir gjort.

Ut fra de kontrollhandlinger som er gjort og revisors vurderinger for hvert revisjonskriterie gir revisjon følgende konklusjon på problemstilling 1:

Revisjonen vurderer at det i stor grad er tilrettelagt for spesialundervisning i grunnskolen i Skiptvet kommune. Skiptvet kommune har fokus på tidlig innsats, samt fokus på tilpasset opplæring i stedet for vedtak om spesialundervisning. Revisjonen vurderer dette som positivt. Imidlertid fremkommer det at det er flere elever som får vedtak om spesialundervisning på ungdomstrinnet, enn på småskoletrinnet og mellomtrinnet. Dette kan tyde på at flere elever burde vært oppdaget tidligere i skoleløpet.

Revisjonen vurderer at det er utarbeidet mange gode rutiner og systemer for saksbehandling ved vedtak om spesialundervisning ved skolene i Skiptvet, og vurderer dette som positivt.

Imidlertid er det mangler i dokumentasjonen, dette gjør at revisjonen ikke kan bekrefte om arbeidet vedrørende spesialundervisning er i henhold til lovverk. Ved eventuelle oppreisningssaker må kommunen kunne dokumentere det arbeidet som er gjort for den enkelte elev. Dokumentasjonen skal også bidra til å sikre at den enkelte elev får nødvendig opplæring.

Revisor viser til kontrollhandlinger og vurderinger for hvert revisjonskriterie og fremmer følgende anbefalinger til forbedringsområder:

Anbefaling 1: Revisjonen anbefaler kommunen å fortsette sitt arbeid for tidlig innsats, dette for å redusere antall vedtak om spesialundervisning på ungdomstrinnet.

Anbefaling 2: Revisjonen anbefaler i saker der det ikke er mulig å saksbehandle innen en måned fra henvisning til vedtak er fattet, må skolen underrette de involverte i form av et foreløpig svar. Kommunen bør utarbeide en rutine for dette.

Anbefaling 3: Revisjonen anbefaler kommunen om å ha fokus på at følgende dokumentasjon blir arkivert for hver enkelt elev med vedtak om spesialundervisning:

- Dokumentasjon på henvisninger.
- Dokumentasjon på sakkyndige vurderinger.
- Dokumentasjon på samtykke fra foreldre/ foresatte før henvisning til PPT og før vedtak om spesialundervisning.
- Dokumentasjon på individuell opplæringsplan.
- Dokumentasjon på årsrapport.

2.2 Sammendrag, konklusjon og anbefalinger for problemstilling 2

Den andre problemstillingen har omhandlet hvorvidt Skiptvet kommune har rutiner for å ivareta elever ved varsel om mobbing. Herunder om slike varsler blir fulgt opp i henhold til lovverk. For å besvare denne problemstillingen har revisjonen kontrollert om de ansatte er kjent med handlingsplikten ved mistanke eller varsel om mobbing, og om rektor blir varslet ved slike saker. Videre skal rektor sørge for at alle saker det er varslet om blir fulgt opp. Det er rektor som skal avgjøre om det skal fattes enkeltvedtak. Når eleven eller foreldre/foresatte ber om det, skal enkeltvedtak fattes. Revisjonen har kontrollert om dette blir gjort.

Det er kontrollert om skolene har rutiner for å undersøke og observere for å avdekke mobbing, samt om skolen har rutiner for å følge opp mobbingen til den opphører helt. Videre er det kontrollert om skolen har rutiner for å ha samtale med den som er blitt plaget, foreldrene til den som er plaget, den som mobber, og foreldrene til den som mobber. Skolene bør også ha rutiner for å sanksjonere ved mobbesaker og rutiner for å dokumentere arbeidet som blir gjort, revisjonen har kontrollert om skolene har rutiner dette, og om dette i praksis blir gjort. Skolene bør ha rutiner for å søke råd og hjelp om nødvendig. Videre bør skolen ha rutiner for å vurdere, i hver enkelt mobbesak, om de ansatte er habile til å arbeide med saken. Revisjonsmetodikken blir beskrevet under kapittelet som omhandler revisjonsmetoder.

Revisjonen vurderer at det er utarbeidet mange planer og rutiner i forbindelse med arbeidet mot mobbing, ved begge skoler. Det er imidlertid ikke et helhetlig planverk for begge skolene. Revisjonen vurderer blant annet at resultater fra elevundersøkelsen, samt avviksmeldinger for skoleåret 2016/2017, kan gi grunn til bekymring.

Ut fra de kontrollhandlinger som er gjort og revisors vurderinger for hvert revisjonskriterie gir revisjon følgende konklusjon på problemstilling 2:

Revisjonen vurderer at Skiptvet kommune har utarbeidet mange planer og rutiner for å følge opp varsler om mobbing. Imidlertid er det ikke et samlet planverk for begge skoler, og ikke en ensartet praksis. Revisjonens opplevelse er at de ansatte ved skolene og ledelsen har stort fokus på dette arbeidet. Imidlertid fremkommer det lite dokumentasjon på det arbeidet som blir gjort i den enkelte elevmappe, og revisor kan derfor ikke konkludere på at varsler blir fulgt opp i henhold til lovverk. Revisjonen viser forøvrig til vurdering av kontrollkriterier og gir følgende anbefalinger til forbedringsområder:

Anbefaling 4: Revisjonen anbefaler kommunen å sammenstille et helhetlig planverk, med tilhørende maler og prosedyrer i arbeidet mot mobbing i grunnskolen.

Anbefaling 5: Revisjonen anbefaler at det i alle mobbesaker lages en plan over hvilke tiltak som skal iverksettes, når de skal gjennomføres, hvem som står ansvarlig for tiltakene og når tiltakene skal evalueres.

Anbefaling 6: Revisjonen anbefaler ved saker som omhandler mobbing at all dokumentasjon blir arkivert og journalført på den enkelte elev.

Anbefaling 7: Revisjonen anbefaler kommunen å ha fokus på habilitetskrav i planverk som omhandler arbeid mot mobbing.

Anbefaling 8: Revisjonen anbefaler kommunen å dokumentere/ arkivere eventuelle sanksjoner som blir gitt ved mobbesaker.

Anbefaling 9: Revisjonen anbefaler skolene om å fortsette fokuset på opplæring av samtlige ansatte i arbeidet mot mobbing.

3. INNLEDNING

3.1 Problemstillinger

- Blir det tilrettelagt for spesialundervisning i grunnskolen i Skiptvet kommune i henhold til gjeldende lovverk og statlige føringer?
- Har Skiptvet kommune rutiner for å ivareta elever ved varsel om mobbing? Herunder blir slike varsler fulgt opp i henhold til lovverk?
 - I tillegg til å besvare problemstillingen skal det gjøres en kartlegging av gruppestørrelser og lærertetthet.

3.2 Avgrensning av prosjektet

Dette prosjektet er todelt, og vil ha fokus både på spesialundervisning, samt rutiner og tiltak ved mobbing i grunnskolen.

Prosjektet vil omhandle kommunens saksbehandling og rutiner ved vedtak om spesialundervisning. I prosjektet vil det ikke bli foretatt noen vurdering av kvaliteten i undervisningen. Det vil heller ikke bli gjort noen kvalitetsundersøkelser på de sakkyndige vurderingene og tilrådingene. I hovedsak vil det bli kontrollert om det foreligger sakkyndige rapporter før enkeltvedtak blir fattet, og hvordan disse vedtakene blir fulgt opp med blant annet individuelle opplæringsplaner, og årsrapporter. Revisjonen vil i hovedsak se nærmere på kommunens rutiner og systemer for å dokumentere saksbehandlingen.

Fylkesmannen hadde i 2015, med oppfølging i 2016, et tilsyn av skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering, revisjonen har derfor ikke sett nærmere på dette.

Revisjonen har videre avgrenset dette prosjektet til å se på rutiner for dokumentasjon og oppfølging av varsel om mobbing.

Endringer i Opplæringslova tredde i kraft 1. august 2017. Revisjonen har derfor benyttet lovverk før endring i sine kontrolldele. Dette fordi revisjonen ser bakover i tid. Samtidig tar revisjonen hensyn til endringene i lovverket i sine vurderinger og anbefalinger.

I tillegg til hovedproblemstillingen ønsket også kontrollutvalget en kartlegging av gruppestørrelser og lærertetthet i Skiptvet kommune. For kartleggingsdelen blir det ikke utledet revisjonskriterier, eller gjort vurderinger av revisjonen.

3.3 Revisjonskriterier

I henhold til standard for forvaltningsrevisjon må revisor fastsette revisjonskriterier for forvaltningsrevisjonen. Revisjonskriterier, ofte kalt "foretrukket praksis", er uttrykk for krav eller forventninger til en funksjon, aktivitet, prosedyre, resultat eller lignende.

Revisjonskriterier fastsettes vanligvis med basis i en eller flere av følgende kilder: lovverk, politiske vedtak og føringer, kommunens egne retningslinjer, anerkjent teori på området og andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater.

Revisjonskriterier for dette prosjektet er blitt utledet fra:

- LOV-1992-09-25-107 Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- LOV 1998-07-17 nr 61: Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).
- LOV 1967-02-10 nr 00: Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker

- (forvaltningsloven)
- Stortingsmelding 18 (2010–2011) - Læring og fellesskap - Tidlig innsats og gode læringsmiljøer for barn, unge og voksne med særlige behov.
 - Udir: 2015: Veilederen Spesialundervisning
 - Utdanningsdirektoratet: «Arbeid mot mobbing» - veileder for ansatte og ledere i grunnskolen
 - Barneombudet: Retten til et godt skolemiljø - barneombudets nettside, (<http://barneombudet.no>)

En nærmere utledning av revisjonskriterier fremkommer av vedlegg 1 til rapporten.

3.4 Revisjonsmetoder

Dette prosjektet er utarbeidet etter standard for forvaltningsrevisjon – RSK001.

Som en del av metodikken ble det avholdt oppstartsintervju 22. mai 2017 med oppvekstsjef, rektor ved Kirkelund skole, inspektør ved Vestgård skole, spes.ped. koordinator og konsulent oppvekst.

Revisjonen har videre gjennomført dokumentkontroller og dokumentanalyser av kommunens interne retningslinjer, rutiner og planverk for både området spesialundervisning og ved arbeidet mot mobbing i grunnskolen. Revisjonen har gjennomført mappekontroller av 9 av 22 elever på Kirkelund skole, samt 7 av 9 på Vestgård skole for å kontrollere dokumentasjonen i elevmappene, der hvor elever har vedtak om spesialundervisning.

Revisjonen har gjennomført spørreundersøkelser via Questback. Undersøkelsen hadde som formål å se nærmere på de ansattes opplevelse av rutinene og arbeidet mot mobbing i skolene. En spørreundersøkelse ble sendt til ansatte på Kirkelund skole. Denne ble sendt til 45 personer, 26 besvarte spørreundersøkelser (58%). Den andre ble sendt til ansatte ved Vestgård skole, spørreundersøkelsen ble sendt til 29 personer, hvorav 7 besvarte (24 %).

Revisjonen bemerker den lave svarprosenten. Revisjonen har forståelse for at august er en travel måned i skolesektoren, imidlertid ligger det forventning om at kommunens ansatte skal svare, når revisjonen spør på vegne av kommunens kontrollutvalg og kommunestyre.

Svarprosenten ved Vestgård skole er for lav til at revisor kan konkludere ut fra denne, men noen av svarene vil bli lagt frem for å gi et innblikk i de svarene som ble gitt.

Revisjonen har også bedt om å få forelagt samtlige elevmapper som omhandler varsel eller melding om mobbing, for å se på skolens arbeid og oppfølging ved den enkelte elev. Ved Kirkelund skole gjaldt dette 10 elever, ved Vestgård skole gjaldt dette en elev.

Det ble avholdt verifiseringsmøte med virksomhetsleder for oppvekst og økonomisjef i Skiptvet kommune, den 6. november 2017.

Revisjonen vurderer kontrollhandlingene som gyldige og pålitelige for å kunne trekke konklusjoner i prosjektet.

4. PROBLEMSTILLING 1: Blir det tilrettelagt for spesialundervisning i grunnskolen i Skiptvet kommune i henhold til gjeldende lovverk og statlige føringer?

4.1 Revisjonskriterier

Revisjonskriteriene er utledet fra tidligere nevnte lovverk, st.meld. og veileder. Utledningen ligger i sin helhet i vedlegg 1. Følgende revisjonskriterier er utledet for å besvare denne problemstilling:

Revisjonskriterie 1: Skolen skal vektlegge tidlig innsats.

Revisjonskriterie 2: I forbindelse med saksbehandling og vedtak etter opplæringslovas § 5-1 bør kommunen ha rutiner for og sørge for at følgende punkter blir overholdt. Med grunnlag i dette revisjonskriterie har revisjonen oppstilt følgende kontrollkriterier:

- Henvisningen til PPT bør være skriftlig. Før kommunen gjør vedtak om spesialundervisning skal det foreligge en sakkyndig vurdering.
- Enkeltvedtaket skal angi spesifikt antall årstimer til spesialundervisning, og eventuelt antall årstimer til assistent. Og skal ivareta anbefalinger i den sakkyndige vurderingen. Dersom vedtaket avviker fra den sakkyndige vurderingen må dette grunngis.
- Før det blir gjort sakkyndig vurdering og før det blir gjort vedtak om å sette i gang spesialundervisning, skal det innhentes samtykke fra eleven eller foreldrene til eleven.
- Den som har delegert myndighet fra skoleeier skal fatte vedtak.
- Vedtaket skal være i tråd med følgende regler om enkeltvedtak:
 - Enkeltvedtaket skal være skriftlig.
 - Enkeltvedtaket skal grunngis, og begrunnelsen skal gis samtidig med at vedtaket fattes.
 - Begrunnelsen skal vise til de regler vedtaket bygger på.
 - Vedtaket skal inneholde informasjon om klagerett, klagefrist og fremgangsmåte ved klage.
 - Det skal også treffes enkeltvedtak ved avslag om spesialundervisning.
- Forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. I saker som gjelder enkeltvedtak, skal det gis foreløpig svar dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt.
- For elever som får spesialundervisning, skal det utarbeides en individuell opplæringsplan (IOP). Planen skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan den skal drives.
- Skolen skal en gang i året utarbeide skriftlig oversikt over den opplæringen eleven har fått, og en vurdering av utviklingen til eleven.

4.2 Revisjonskriterie 1: Skolen skal vektlegge tidlig innsats

4.3.1 Revisjonens undersøkelse og innhentede data

I henhold til opplæringslova § 1-3, skal kommunen vektlegge tidlig innsats.

Det blir sagt i oppstartsmøtet at kommunen har satt mål for tjenesteområdet spesialundervisning. Målet er å redusere antall henvisninger til 5% pr. år, og generelt å

redusere bruken av spesialundervisning og ha mer fokus på tilpasset opplæring. Det blir sagt at kommunen har fokus på tidlig innsats.

Det blir sagt i oppstartsmøtet at de vurderer kommunens tilbud for spesialundervisning som tilstrekkelig og at det er et kontinuerlig arbeid mellom grensegangen av tilpasset opplæring og spesialundervisning, samt felles forståelse for diagnoser og problemstillinger for flere parter.

PPT i Skiptvet er organisert i en vertskommuneordning sammen med Hobøl og Spydeberg kommuner. Spydeberg er vertskommune. Oppvekstsjef i Skiptvet kommune sitter i styret, (ikke formelt et styre med denne modellen, mer et fagråd.)

Det blir sagt at PPT fungerer bra, men at det er et lite team, men de opplever å ha god dialog med PPT. PPT har organisert seg slik at det er en kontaktperson i Skiptvet for grunnskole og en for barnehage. Det blir sagt i møtet at dette enkelte ganger kan medføre noen utfordringer for samarbeidet mellom barnehage og skole, utfordringen kan ligge i å tolke de ulike kontekstene og behovene som er for barn i barnehage kontra i skole.

Vestgård skole har fått tildelt tidlig innsats midler fra UDIR og har ansatt ut fra det. Ved Vestgård skole strever de med å få nok allmennlærere som søkere til Skiptvet. De opplever at en 1-4 skole ikke er attraktivt for menn/ mannlige søkere. Det er mye fokus på tidlig innsats (spesielt Vestgård), ved blant annet økt lærertetthet på 1. trinn. Skolen er med i forskningsprosjektet Two Teachers som innebærer en styrking av lærerressursen til lesing med 8 timer/uke i fire år.

For øvrig opplever de at det er utarbeidet gode rutiner for samarbeid med barnehager og sier at det er utarbeidet en handlingsveileder som er basert på programmet tidlig intervensjon. Det blir avholdt overføringsmøter mellom Vestgård skole og Kirkelund skole for elever med IOP.

Revisjonen har også fått utlevert informasjonsheftet til foreldre og foresatte ved Vestgård skole, for skoleåret 2016/ 2017. Revisjonen ser at dette informasjonsskrivet blant annet inneholder hvordan Vestgård skole arbeider for tidlig innsats etter TIEY-metoden, (tidlig innsats/ early years).

For å kontrollere om Skiptvet kommune vektlegger tidlig innsats i tråd med nasjonale føringer og sine interne målsetninger, har revisor sett på utviklingen av kommunens innrapporterte tall i KOSTRA. Andelen elever i grunnskolen som mottar spesialundervisning er gjengitt i prosent i tabellen nedenfor:

Tabell 1:

	Skiptvet 2014	Kostragruppe 02 2014	Skiptvet 2015	Kostragruppe 02 2015	Skiptvet 2016	Kostragruppe 02 2016
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	10,1	9,1	9,4	8,9	5,4	8,7
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 1.-4. trinn	4,8	5,9	3	6,2	3,8	6
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 5.-7. trinn	12,2	11,3	13,2	10,2	4	10,2
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 8.-10. trinn	15	10,9	13,9	10,8	9	10,7

Kilde: KOSTRA SSB.

KOSTRA viser at Skiptvet kommune har hatt en nedgang i elever med vedtak om spesialundervisning fra foregående år. I 2016 ligger Skiptvet godt under gjennomsnittet til kommunegruppe 02 på 1.- 4. trinn og 5. og 7.trinn. På 8.-10. trinn ligger kommunen noe under gjennomsnittet for KOSTRA gruppe 02. Det er fortsatt en høyere andel elever med spesialundervisning på 8.-10. trinn, enn småskole- og mellomtrinn.

Revisor har fått utlevert oversikt over total timeforbruk per uke for spesialundervisning for skoleårene 2015/2016, 2016/2017, og forventet for skoleåret 2017/2018 for 5. til og med 10. trinn, (Kirkelund skole).

Oversikten fremkommer av tabell 2.

Tabell 2:

	5.	6.	7.	8.	9.	10.		Total timeforbruk	Antall elever
15/16	5	2	8	3	7	8		134,5	34
16/17	2	2	2	7	2	4		62,5	19
17/18	4	2	2(3)	3	6	3		80?	20

Kilde: Skiptvet kommune

Fylkesmannen hadde tilsyn i 2015. Tilsynet omhandlet skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering. I rapporten fra 2015 beskriver fylkesmann at satsingen på tidlig innsats er tydelig ved Vestgård skole.

4.3.2 Revisors vurderinger og konklusjoner

Revisjonen vurderer at Skiptvet kommune har fokus på tidlig innsats, samt fokus på tilpasset opplæring i stedet for vedtak om spesialundervisning. Og vurderer dette som positivt. Imidlertid viser KOSTRA-tall for de siste år at det er færre elever med vedtak om spesialundervisning på små- og mellomtrinnet, enn på ungdomstrinnet. KOSTRA-tallene kan være en indikasjon på at det blir ventet for lenge med å fatte vedtak om spesialundervisning. I 2016 hadde Skiptvet kommune en lavere andel elever med spesialundervisning på 1.- 4. trinn enn de sammenlignbare kommunene i KOSTRA gruppe 02. Imidlertid er andelen elever med spesialundervisning på 8.-10. trinn en god del høyere enn 1.- 4. trinn og 5.-7. trinn. Revisor vurderer at dette kan være et signal om at behov blir oppdaget sent ut i skoleløpet, og vil derfor anbefale skolen om å fortsette sitt arbeid for tidlig innsats, for på denne måten sikre tilfredsstillende læringsutvikling og redusere antall vedtak om spesialundervisning på ungdomstrinnet.

4.3 Revisjonskriterie 2: Kommunen bør ha rutiner for, og sørge for at rutinene blir overholdt, i forbindelse med saksbehandling og vedtak etter opplæringslovas § 5-1, (spesialundervisning)

4.4.1 Revisjonens undersøkelse og innhentede data

Ved oppstartsmøtet 22. mai 2017 hadde Kirkelund skole tyve elever med enkeltvedtak etter § 5-1, dette er inklusiv tre elever som tilhører Skiptvet kommunes skolekrets, men som går på Steinerskolen, og minus to elever som er gjesteelever på ungdomstrinnet i Skiptvet kommune. Vestgård skole har ni elever med vedtak om spesialundervisning, pluss en elev som ikke går på skole i Skiptvet, samt to gjesteelever, (hvor andre kommuner betaler/ har ansvar).

Ved oppstartsmøtet spurte revisjonen hvordan arbeidet vedrørende spesialundervisning for den enkelte elev dokumenteres. Det blir sagt at arbeidet vedrørende spesialundervisning for

den enkelte elev blir dokumentert via årsrapporter, undervisvurderinger, halvårsvurdering, i referater fra tverrfaglige team/møter mm.

For Vestgård skole fikk revisor utlevert maler som ble utarbeidet etter fylkesmannens tilsyn i 2015/2016.

Det blir sagt at det blir utarbeidet IOP`er og årsrapporter, jamfør lovkrav.

Når det gjelder arkivering blir det sagt at det i oktober 2014 ble innført elektronisk arkivering via Acos Websak. Tidligere saker er arkivert i papir. Kommunen arbeider for å scanne inn tidligere dokumenter for å arkivere dette elektronisk.

Revisor har kontrollert om skolene har utarbeidet interne rutiner i forhold til saksbehandling og oppfølging av vedtak om spesialundervisning. Herunder rutiner/systemer for å fange opp elever med behov for spesialundervisning, og rutiner/systemer generelt for å følge opp lovverket på området). Samt rutiner for hvordan behovet hos eleven kartlegges og hvem som melder fra til PPT.

Det ble opplyst under oppstartsmøtet at følgende rutiner gjelder for **Kirkelund** skole:

- Rutinebeskrivelse for spesialundervisning opplæringslovas § 5-1.
- Melding til drøftingsteamet.
- Pedagogisk rapport.
- Henvising til PPT.
- Skolens arbeid før en slik sak meldes til PPT med spørsmål om å utarbeide en sakkyndig vurdering.
- Handlingshjulet.
- Virksomhetsplan s. 17-21.

Revisors dokumentkontroller viser at det foreligger en prosedyre for arbeidet med kartlegging av behov hos elev. Kirkelund skole har diverse kartlegginger, det blir henvist til virksomhetsplan. Revisor har kontrollert virksomhetsplanen og ser at den inneholder:

- når kartlegginger av leseferdigheter og rettskriving, samt kartlegging av matematikkferdigheter, skal gjøres i løpet av ett skoleår, og på hvilket trinn.
- rutinebeskrivelser for spesialundervisning,
- opplæringslovas § 5-1,
- skjemaer for sjekklister for elever som vurderes skal ha spesialundervisning,
- rutiner rundt utarbeidelse av IOP etter opplæringslovas § 5-1,
- handlingshjul for hvordan skolen skal opptre fra bekymring/ uro for at en elev ikke får tilpasset opplæring, til utarbeidelse av vedtak.
- Det fremkommer også av virksomhetsplanen hvordan skolen skal arbeide før en sak meldes til PPT med spørsmål om å utarbeide en sakkyndig vurdering, herunder elevtilpasninger, organisering av undervisningen og vurdering av ressursbruk, samt dokument «Skolens arbeid før en sak meldes til PPT.

Det blir fortalt i oppstartsmøtet at spes.ped. koordinator gjennomfører i tillegg en del testing, da hun er kvalifisert for dette.

Videre har revisor fått utdelt følgende maler/ skjemaer:

- maler/ skjema for tilpasset opplæring
- individuell opplæringsplan
- pedagogisk kartlegging
- enkeltvedtak
- melding til drøftingsteam
- melding til tverrfaglig team
- møte i drøftingsteam
- møte i tverrfaglig team
- pedagogisk rapport

- henvisning til PPT/ sakkyndig vurdering.

Det fremkommer av malen for den pedagogiske rapporten at kopi av denne alltid skal sendes foresatte før den sendes PPT. Revisor har ikke fått utlevert eget skjema for foreldresamtykke.

Det fremkommer av skolens rutinebeskrivelse at rektor er delegert myndighet til å fatte enkeltvedtak om spesialundervisning. Revisor har fått utlevert mal for enkeltvedtak, av denne fremkommer det at det er konsulent oppvekst som undertegner. Forøvrig fremkommer det av malen vurderinger som er lagt til grunn, at det skal tildeles etter årstimer (à 60 minutter, rettslig grunnlag og opplysning om klageadgangen.

Ved **Vestgård** skole blir det sagt at følgende rutiner gjelder:

Kunnskapsgrunnlag/samarbeid om eleven:

- Skolens kartleggingsløp
- Underveisvurdering
- Skole-hjem samarbeid
- Teamsamarbeid
- Samarbeid med ledelsen

Revisor har også fått utlevert Årshjul for spes.ped.koordinator. Det står notert at PPT må gjøre endringer på denne. Av årshjulet fremkommer det når frister for eksempelvis IOP og årsrapporter skal utarbeides, når man skal få oversikt over de førskolebarna som skal begynne til høsten, dato for overføringsmøter fra barnehager og til Kirkelund skole etc. denne rutinen er sist endret 27. 10. 2015.

Det blir sagt i oppstartsmøtet at ved bekymring for at en elev ikke får godt nok utbytte av opplæringen, settes følgende tiltak i gang:

- Samtaler med foresatte
- Samtaler/drøfting på team
- Involvere spes.ped. koordinator
- Drøftingsteam med PPT
- Tverrfaglig nettverk
- Henvisning til PPT
- Sakkyndig uttalelse fra PPT
- Tilbakemeldingsmøter
- Vedtak

Det foreligger prosedyre og årshjul som beskriver kartleggingen av behovet hos eleven. Det er skolen som henviser til PPT, etter avtale med foresatte. Dette ligger i rutinene. Revisor har fått utlevert rutiner/ prosedyrer og eksempler, og ser at denne inneholder: Maler for testing/ kartlegginger for fagene norsk og matematikk, samt maler for hva som skal gjøres etter kartleggingen. Herunder fremdrift i forhold til PPT, fremdrift opp mot foresatte. Det fremkommer også hvordan drøftingsteamet skal arbeide, og hvor ofte de møtes, (en gang hver 4. uke), samt at tiltak skal prøves ut før en elev blir henvist. Forøvrig foreligger det øvrige tester som tas av spes.ped.koordinator, og skjemaer for melding til spes.ped. teamet og mal for pedagogisk rapport. Det fremkommer av kartleggingsløpet at henvisningsskjemaet skal signeres av foreldre og av rektor, samt at foresatte skal gi samtykke før eleven drøftes med PPT. Rutinen er sist endret 27. 10. 2015.

Det foreligger også rutine/ mal for samarbeidsavtale om helhetlig opplæring for elever med enkeltvedtak § 5-1 skoleåret 2016/ 2017. Denne skal utarbeides og signeres av kontaktlærer, spes.ped.lærer og fagarbeider/ assistent.

Det fremkommer også av Guide for personalet ved Vestgård skole (skoleåret 2016/2017) informasjon og veiledning til ansatte, beskrivelser av tverrfaglig team og hvordan de ansatte skal arbeide/ opptre ved henvisning til PPT. Det fremkommer også hvor de ansatte kan finne maler og rutiner for dette arbeidet.

Revisjonen har ikke fått utlevert mal for enkeltvedtak ved Vestgård skole.

Når det gjelder saksbehandlingstid og varighet på dette, så blir det sagt i oppstartsmøtet at dette varierer fra sak til sak, men standarden er maks tre måneder. De opplever at de saker som blir rehvist går raskere, men at det kan ta lenger tid ved nye saker. Det blir ikke gjort vedtak uten at sakkyndige vurderinger foreligger. PPT har våren 2017 gitt føringer på at nye saker ikke skal oversendes før etter sommeren.

Under verifisering av denne rapport fikk revisjonen utlevert kommunens delegasjonsreglement. Av dette reglementet fremkommer det at det er rektorer som er delegert myndighet til å fatte enkeltvedtak etter opplæringslovas §5-1.

Kontroll i elevmapper

Revisjonen har gjennomført kontroll i et utplukk av elevmapper for de tre siste skoleår. Kontrollhandlingene er gjort i sak/arkivprogrammet Acos. Der hvor det også var arkivert som papir har revisjonen også gjort kontrollhandlinger i papirarkivet. Revisjonen har kontrollert 9 elevmapper ved Kirkelund skole for å se hvorvidt skolen dokumenterer henvisning til PPT. Videre om det foreligger en sakkyndig vurdering i forkant av at kommunen fatter vedtak etter §5-1.

Før det blir gjort sakkyndig vurdering og før det blir gjort vedtak om å sette i gang spesialundervisning, skal det innhentes samtykke fra eleven eller foreldrene til eleven. Revisor har kontrollert om det foreligger dokumentasjon på dette. Revisjonen har også kontrollert om det er den som har delegert myndighet fra skoleeier som har fattet enkeltvedtaket. Samt hvorvidt enkeltvedtakene inneholder krav om skriftlighet, om det blir grunnlagt, hvilke regler/ lovverk vedtaket bygger på, og om vedtaket inneholder informasjon om klagerett, klagefrist og fremgangsmåte ved klage.

Forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. I saker som gjelder enkeltvedtak, skal det gis foreløpig svar dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt. Revisjonen har derfor kontrollert hvor lang saksbehandlingstiden er fra henvisning blir sendt til PPT til endelig vedtak foreligger.

Revisjonen har også kontrollert om det er utarbeidet individuelle opplæringsplaner for de elevene som får spesialundervisning. Og videre hvorvidt skolen utarbeider en skriftlig oversikt (årsrapport) over den opplæringen eleven har fått.

Av de ni kontrollerte mappene ved Kirkelund skole var det tre som manglet dokumentasjon på henvisning.

Samtlige hadde sakkyndige vurderinger, som er gjeldende for skoleåret 2016/2017.

I to av mappene var det manglende dokumentasjon på samtykke fra foresatte/ foreldre.

To av enkeltvedtakene er signert inspektør, de andre var signert av rektor.

I samtlige elevmapper var det dokumentasjon på IOP for skoleåret 2016/2017.

For skoleåret 2015/2016 mangler det dokumentasjon på årsrapporter for to elever. For skoleåret 2016/2017 er det flere mangler på dette. Imidlertid ble kontrollhandlingene utført 26. juni, så disse kan ha blitt utarbeidet i ettertid, (rev. Anm.)

Revisor kan ikke se tidslinjen fra henvisning til vedtak. Dette fordi blant annet tre av mappene mangler dokumentasjon på henvisning. Dessuten er flere av henvisningene fra tidligere skoleår, men gjeldende for skoleår fremover i tid. Revisor viser likevel til at ved ett tilfelle gikk det 5 måneder fra henvisning til vedtak (2015). Ved et annet tilfelle i underkant av tre måneder. Ved et tilfelle er den sakkyndige vurderingen datert tre måneder før vedtaksdato. Det foreligger ingen foreløpige svar til foreldre/ foresatte i forbindelse med henvisningene.

Revisor kontrollerte også syv elevmapper ved Vestgård skole.

Tre av mappene manglet dokumentasjon på henvisning.

En av mappene manglet dokumentasjon på sakkyndig vurdering for skoleåret 2016/2017

Kun en av mappene inneholder dokumentasjon på samtykkeerklæring fra foresatte.

I fire av mappene manglet det vedtak for 2016/2017, men det lå dokumentasjon for skoleåret 2015/2016. Ett av vedtakene samsvarer ikke med sakkyndig tilråding, det er ikke grunnlagt i dette vedtaket hvorfor det ikke samsvarer med sakkyndig tilråding. Samtlige vedtak er signert rektor.

Der hvor revisjonen har hatt tilgang på både henvisninger og vedtak, fremkommer det at vedtak er fattet i underkant av en måned etter henvisning.

En elev er overført til annen skole, og det foreligger ikke dokumentasjon etter overføring.

To elever mangler IOP for skoleåret 2016/2017, og to elever mangler årsrapport for skoleåret 2016/2017, (rev. Anm kontroll ble gjennomført 29. juni 2017).

4.4.2 Revisors vurderinger og konklusjoner

Revisjonen vurderer ut fra mappegjennomgang hos den enkelte elev så fremkom det en del mangler i dokumentasjonen.

Revisjonen vurderer at det er utarbeidet maler for skriftlige henvisninger i Skiptvet kommune. Imidlertid manglet tre av ni kontrollerte elevmapper dokumentasjon på henvisning ved Kirkelund skole. Ved Vestgård skole manglet tre av syv kontrollerte mapper dette. Ved mangler i dokumentasjon på henvisning vanskeliggjør dette å holde tidsforløpet fra henvisning til det blir fattet vedtak. Revisjonen vurderer som viktig at skolene har dokumentasjon som sikrer at de selv har oversikt slik at ikke tidsforløpet blir for langvarig.

Den sakkyndige vurderingen skal vise om eleven har behov for spesialundervisning, og hvilket opplæringstilbud som bør gis. Ved gjennomgangen av elevmapper fremkom det at samtlige mapper ved Kirkelund skole hadde dokumentasjon for sakkyndig vurdering for skoleåret 2016/2017. Ved Vestgård skole manglet en av syv mapper dokumentasjon på dette. Revisjonen er av den oppfatning at sakkyndig vurdering er et absolutt lovkrav, ved mangler i dokumentasjon på dette, så kan heller ikke revisjonen bekrefte at lovkravet er fulgt opp.

Revisjonen vurderer også at det skal innhentes *samtykke fra foreldrene* før det blir gjort en sakkyndig vurdering, og før det fattes enkeltvedtak om spesialundervisning. Der hvor foreldrene ikke gir sitt samtykke, kan ikke PP-tjenesten utarbeide en sakkyndig vurdering av elevenes behov. Ved mappek kontroll på Kirkelund skole så revisor at to av ni mapper manglet dokumentasjon på samtykkeerklæring fra foresatte. Ved Vestgård skole manglet det dokumentasjon på dette i seks av syv mapper. Revisjonen vurderer det som uheldig at samtykkeerklæringer ikke blir dokumentert i elevens mappe. Revisor anbefaler derfor at det blir innhentet skriftlig samtykke fra foresatte før det blir gjort en sakkyndig vurdering, og før det blir fattet vedtak om spesialundervisning, og at dette blir dokumentert i den enkelte elevmappe.

Det er Skiptvet kommune som har ansvar for de enkeltvedtak som blir fattet etter opplæringslovas § 5-1. Skiptvet kommune har delegert denne myndighet til rektor ved skolene. Så lenge skoleeier delegerer sin myndighet må det være forsvarlig, og dette innebærer blant annet at kommunen må sikre at vedtaksinstansen har den nødvendige habilitet, kompetanse, oversikt og kapasitet til å fatte enkeltvedtakene. Revisjonen vurderer at delegeringen til rektorer er forsvarlig.

Ved Kirkelund skole var imidlertid to av ni vedtak signert av inspektør og ikke av rektor. I malen for enkeltvedtak fra Kirkelund skole fremkommer det at det er konsulent Oppvekst som skal undertegne vedtaket. Revisjonen vurderer at dette kan fremstå som uoversiktlig og anmoder Kirkelund skole om å ha fokus på at det rektor som skal fatte enkeltvedtaket. Ved Vestgård skole var samtlige vedtak signert av rektor. Revisjonen vurderer dette som positivt.

Revisor vurderer at malen for enkeltvedtak som revisjonen fikk utlevert fra Kirkelund skole inneholder rutine for vurderinger/ begrunnelser, rettslig grunnlag og informasjon om klagerett, klagefrist og fremgangsmåte ved klage.

Enkeltvedtaket skal også angi spesifikt antall årstimer til spesialundervisning, og eventuelt antall årstimer til assistent. Og skal ivareta anbefalinger i den sakkyndige vurderingen. Dersom vedtaket avviker fra den sakkyndige vurderingen må dette grunngis. Samtlige mapper ved Kirkelund skole samsvarte dette. I en av mappene ved Vestgård samsvarte ikke vedtaket med den sakkyndige tilrådingen. Det var ikke grunngitt i vedtaket hvorfor skolen valgte å ikke følge den sakkyndige tilrådingen/ vurderingen. Revisor vurderer at de kontrollerte vedtakene utover dette er i tråd med lovverket.

Forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. I saker som gjelder enkeltvedtak, skal det gis foreløpig svar dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt.

Revisjonen vurderer at det gjennomsnittlig saksbehandlingstid ved skolene i Skiptvet ikke alltid lar seg identifisere, fordi søknader og henvisninger til PPT ikke alltid foreligger. Imidlertid ser revisor at saksbehandlingstiden er over en måned i de aller fleste sakene ved Kirkelund skole, en av ni mapper hadde saksbehandlingstid på fem måneder. Revisor kan ikke se at det foreligger foreløpig svar til de involverte ved noen av skolene. Dette anser revisor som uheldig. Revisor anbefaler at skolen endrer sine rutiner slik at i saker der det ikke er mulig å saksbehandle innen en måned, fra henvisning til vedtak er fattet, må skolen underrette de involverte i form av et foreløpig svar. Elevens behov for å få avklart sine behov og rettigheter så raskt som mulig er en viktig del av prosessen ved å vurdere saksbehandlingstiden.

Hensikten med en IOP er å utvikle kortfattede og praktiske planer til hjelp i planlegging, gjennomføring og evaluering av opplæringen for elever med spesialundervisning. Videre skal den fungere som et arbeidsverktøy for å sikre at elevens opplæringstilbud blir i samsvar med det eleven har krav på. Beskrivelser av mål, innhold, arbeidsmåter, vurderingsformer og organisering i en IOP må samordnes med planen for den ordinære opplæringen.

Revisor vurderer at IOP-ene var utarbeidet etter en enhetlig mal i samsvar med skolens rutiner. De fremstod som utfyllende med mål for opplæringen, innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal drives. En IOP bør være et godt verktøy for å gjennomføre en undervisning tilpasset den enkelte elev med lærevansker. Derfor er det viktig at skolens pedagogiske personell har en plan å arbeide ut i fra uansett hvor mange spesialundervisningstimer eleven er tildelt.

Revisor fant ved kontroll at det manglet IOP i enkelte av de kontrollerte mappene ved Vestgård skole. Dette vurderer revisor som uheldig. Plikten til å utarbeide en IOP er et absolutt krav i loven. Det er viktig at all slik dokumentasjon foreligger i mappene, ikke bare på grunn av eleven, men også for skoleeier som virksomhet. Ved å dokumentere det arbeid som utføres vil man ha dokumentasjon å vise til ved eventuelle klager eller tvister i forhold til opplæring som er tildelt den enkelte.

Opplæringslova § 5-5 annet ledd slår fast at skolen skal utarbeide en skriftlig årsrapport over opplæringen eleven har fått, og en vurdering av utviklingen til eleven. Elevens utvikling skal vurderes ut i fra målene som er satt i den individuelle opplæringsplanen.

For skoleåret 2015/ 2016 mangler det dokumentasjon på årsrapporter i to av ni mapper, ved Kirkelund skole. For skoleåret 2016/ 2017 var det flere mangler på dette. For dette skoleåret var det også to mangler ved Vestgård skole. Revisjonen påpeker imidlertid at mappegjennomgangen ble gjennomført i slutten av juni, og det kan være at disse årsrapportene er utarbeidet i etterkant. Revisjonen vurderer forøvrig at når en elev blir overført til en annen skole, men det er Skiptvet kommune som fortsatt er ansvarlig, så må kommunen sørge for at dokumentasjon vedrørende elev er sikret. Revisjonen så ett

eksempel på manglende dokumentasjon for overført elev. Revisjonen vurderer at det er Skiptvet kommune som har dokumentasjonsansvaret.

Revisjonen vurderer at det er en del mangler i dokumentasjon og anbefaler derfor kommunen å ha fokus på at følgende dokumentasjon blir arkivert for hver enkelt elev med vedtak om spesialundervisning:

- Dokumentasjon på henvisninger
- Dokumentasjon på sakkyndig vurderinger
- Dokumentasjon på samtykke fra foreldre/ foresatte før henvisning til PPT og før vedtak om spesialundervisning
- Dokumentasjon på individuell opplæringsplan
- Dokumentasjon på årsrapport

Konklusjon på problemstilling opp mot revisjonskriterier:

Revisjonen vurderer at det i stor grad er tilrettelagt for spesialundervisning i grunnskolen i Skiptvet kommune. Skiptvet kommune har fokus på tidlig innsats, samt fokus på tilpasset opplæring i stedet for vedtak om spesialundervisning. Revisjonen vurderer dette som positivt. Imidlertid fremkommer det at det er flere elever som får vedtak om spesialundervisning på ungdomstrinnet, enn på småskoletrinnet og mellomtrinnet. Dette kan tyde på at flere elever burde vært oppdaget tidligere i skoleløpet.

Revisjonen vurderer at det er utarbeidet mange gode rutiner og systemer for saksbehandling ved vedtak om spesialundervisning ved skolene i Skiptvet, og vurderer dette som positivt. Imidlertid er det mangler i dokumentasjonen, dette gjør at revisjonen ikke kan bekrefte om arbeidet vedrørende spesialundervisning er i henhold til lovverk. Ved eventuelle oppreisningssaker må kommunen kunne dokumentere det arbeidet som er gjort for den enkelte elev. Dokumentasjonen skal også bidra til å sikre at den enkelte elev får nødvendig opplæring.

Revisor viser til kontrollhandlinger og vurderinger for hvert revisjonskriterie og fremmer følgende anbefalinger:

4.4.3 Anbefalinger

Anbefaling 1: Revisjonen anbefaler kommunen å fortsette sitt arbeid for tidlig innsats, dette for å redusere antall vedtak om spesialundervisning på ungdomstrinnet.

Anbefaling 2: Revisjonen anbefaler i saker der det ikke er mulig å saksbehandle innen en måned fra henvisning til vedtak er fattet, må skolen underrette de involverte i form av et foreløpig svar. Kommunen bør utarbeide en rutine for dette.

Anbefaling 3: Revisjonen anbefaler kommunen om å ha fokus på at følgende dokumentasjon blir arkivert for hver enkelt elev med vedtak om spesialundervisning:

- Dokumentasjon på henvisninger.
- Dokumentasjon på sakkyndige vurderinger.
- Dokumentasjon på samtykke fra foreldre/ foresatte før henvisning til PPT og før vedtak om spesialundervisning.
- Dokumentasjon på individuell opplæringsplan.
- Dokumentasjon på årsrapport.

5. PROBLEMSTILLING 2: Har Skiptvet kommune rutiner for å ivareta elever ved varsel om mobbing? Herunder blir slike varsler fulgt opp i henhold til lovverk?

5.1 Revisjonskriterier

Revisjonen har utledet revisjonskriterier fra autoritative kilder, herunder opplæringslova, forvaltningsloven, utdanningsdirektoratets veileder og barneombudets nettside. Utleddingen ligger i sin helhet i vedlegg 1 til denne rapport. Følgende revisjonskriterier er utledet for å besvare denne problemstilling:

- ***Skiptvet skole bør ha rutiner for å følge opp varsler om mobbing, og skolen skal følge opp varsler i henhold til lovverk.***

5.2 Revisjonskriterie 1: Skiptvet skole bør ha rutiner for å følge opp varsler om mobbing, og skolen skal følge opp varsler i henhold til lovverk

Med grunnlag i utledningen har revisjonen videre utarbeidet følgende kontrollkriterier:

- Alle ansatte har handlingsplikt ved mistanke eller varsling om mobbing. Dersom det er noe skolen bør følge opp, skal den ansatte varsle rektor.
- Rektor skal sørge for at alle sakene det blir varslet om, blir fulgt opp.
- Rektor skal avgjøre om det skal fattes enkeltvedtak, når eleven eller foreldre/foresatte ber om det, skal enkeltvedtak fattes.
- Det bør foreligge planer/rutiner som sikrer at skolens ansatte kjenner til handlingsplikten og hva denne plikten innebærer.
- Skolen bør ha rutiner for å undersøke og observere for å avdekke mobbing.
- Skolen bør ha rutiner for å følge opp mobbingen til den opphører helt.
- Skolen bør ha rutiner for å ha samtale med den som er blitt plaget, foreldrene til den som er plaget, den som mobber, og foreldrene til den som mobber.
- Skolen bør ha rutiner for å sanksjonere og dokumentere.
- Skolen bør ha rutiner for å søke råd og hjelp om nødvendig.
- Skolen bør ha rutiner for å vurdere, i hver enkelt mobbesak, om de ansatte er habile til å arbeide med saken.

5.3.1 Revisjonens undersøkelse og innhentede data

For å ivareta den enkelte elevs rett til et godt skolemiljø er det viktig at kommunen har skriftlige planer/rutiner som tydeliggjør hvordan skolen skal sikre at mobbing avdekkes og undersøkes, samt at det iverksettes tiltak for at mobbingen skal opphøre.

Oppstartsmøtet

Varsel og handlingsplikt

Revisor har kontrollert om det er utarbeidet rutiner for å overholde kravet om at ansatte i skolen har handlingsplikt ved mistanke eller varsling om mobbing. Det blir sagt i oppstartsmøtet at dette er utarbeidet i henhold til lovkrav og at rektor ved den enkelte skole blir varslet ved slike saker.

Det blir videre fortalt at kommunen har rutiner for saksgangen hvis det blir varslet inn mobbesaker, enten av foreldre eller av eleven selv. Det blir sagt at det skal fattes enkeltvedtak ved alle henvendelser i forhold til krenkende atferd.

Det fremkommer av oppstartsmøtet at Vestgård skole har fått svært få ønsker om å lage enkeltvedtak. Men det blir sagt at samtaler, møter og tiltaksrekker er gjennomført.

Når foreldre har ønsket enkeltvedtak, har skolen alltid vært enige i det.

Det blir vist til at elevene på Vestgård er svært unge, og de derfor er aller mest opptatt av å lære dem gode samhandlingsregler. Små barn krangler og diskuterer mye, mye som ikke har preg av mobbing.

De forteller at de alltid søker å finne ut rett årsaksforløp. Dette er ikke alltid lett. Barnas opplevelser skal alltid tas på alvor.

Revisjonen spurte under oppstartsmøtet om mobbing blir satt på dagsorden av ledelsen ved skolene og om det sørges for kontinuitet i arbeidet mot mobbing. Kirkelund skole svarer at dette blir satt på dagsordenen og at de har det som satsningsområde. Skolen har blitt sertifisert som Olweus-skole tre ganger. Forøvrig vises det til skolens virksomhetsplan. Det blir også sagt at dette blir tatt opp på personalmøter to ganger i året. Vestgård skole svarer også at dette blir satt på dagsordenen.

Det blir videre fortalt at Kirkelund skole har utarbeidet rutiner for å følge opp en elev hvis det blir tatt mistanke om at eleven blir mobbet. Enten ved at foreldre, eleven selv, eller skolen fatter mistanke. Det blir vist til plan for å ivareta elevenes psykososiale miljø, Olweusprogrammet – samt virksomhetsplanens prosedyrer.

Kirkelund skole viser for øvrig til Olweusavvik og avviksskjema for kommunen.

Vestgård skole svarer at trivsel, erting, mobbing er tema hver dag på skolen. Både via ringsamtaler i klassene, gruppesamtaler og en til en. Mye tid brukes til dette. Ledelsen har og samtaler med klasser og trinn. Voksne hjelper barna med konfliktløsning. De har små elever som kan oppleve hendelser veldig stort, og de trenger støtte til å prate om, prate sammen med andre og bearbeide.

Dette er også det største tema på elevsamtale og utviklingsamtale. Det er et tilbakemeldingskrav til ledelsen fra kontakt- lærerne. Det blir gjennomført trivselsundersøkelse med oppsummering og tiltak på hvert trinn om det kommer opp noe man ikke vet på forhånd.

Revisjonen spurte også i oppstartsmøtet om hvilke forebyggende tiltak som blir iverksatt for å motvirke mobbing. Det blir fortalt at det blir satt inn en lang rekke forebyggende tiltak. Noe i hele oppvekst, noe på skolen, noe på hvert trinn, noe i hver klasse og noe i forhold til grupper av elever og enkeltelever. For Kirkelund skole blir det presisert: «ungdomstrinn i utvikling», «klasseledelse», «relasjonsledelse», «relasjonskompetanse», «analysemodellen», «Olweusprogrammet mot mobbing og antisosial adferd og Olweus-standard med kvalitetssikringssystemet», «trivselleidere», «foreldremøter», «elevrådsarbeidet», «Art», mellomtrinnsfest, skoleball, turer, osv. For Vestgård skole blir det

presisert: «Mitt valg», «Klasseledelse», «relasjonsledelse», «relasjonskompetanse», «analysemodellen», og «lekepatrolje».

Rutiner for råd og hjelp

Det blir videre sagt at det blir bruk andre ressurser i eller utenfor kommunen i arbeidet mot mobbing. Følgende samarbeid med andre instanser blir opplistet:

Kommunepsykolog, barnevern, helsesøster, politi, ungdomsklubbleder, oppvekstsjef, PPT, BUP, Statped, fylkesmannen, «Bruk hue» – kampanjen, samt «Lær å mobbe».

Revisjonen har fått utlevert noen foilere for de ulike kampanjene. I forbindelse med verifisering av denne rapport fikk revisjonen utlevert rutine for tverrfaglig team Kirkelund skole – skoleåret 2017-18. Denne rutinen beskriver hvordan skolen skal samarbeide med PPT, barnevern, helsestasjonen og psykolog, hvor målet er å hjelpe og jobbe forebyggende i forhold til risikoutsatte barn og unge, samt oppdage barn og unge som trenger hjelp.

Rutiner for å følge opp/ samtaler

For Kirkelund skole blir det fortalt i oppstartsmøtet at samtaler med den som blir mobbet, den som mobber og samtaler med foresatte er en del av Olweusprogrammet og prosedyrene i programmet. Det blir også vist til virksomhetsplanen, samt plan for å ivareta elevenes psykososiale miljø ved Kirkelund skole. Det blir også videre vist til at alle utviklingssamtaler og elevsamtaler har et punkt som omhandler mobbing. Klassemiljø og antimobbearbeid er tema på alle foreldremøtene.

For Vestgård skole blir det sagt at de gjennomfører mange samtaler med dem som er involvert i saker hvor skolen oppdager, eller barn, foresatte melder at barna ikke opplever at det er trygt og godt på skolen. Kontaktlærere og ledelsen er mye involvert i små og store saker. Familier i Skiptvet kjenner hverandre godt, og de har også hatt samtaler med flere familier sammen om dette og handler om dårlige forhold på fritiden.

De har og hatt med skolens hjelpetjenester, psykolog i saker som har gått over tid.

Revisor har ikke sett eksempler på referat fra slike møter.

Revisjonen spurte i oppstartsmøtet om mobbingen blir fulgt opp til den opphører.

For Kirkelund skole blir det sagt at det gjennomføres oppfølgingsmøter og at skolen ikke gir seg før de er i mål.

Vestgård skole svarer også at mobbingen blir fulgt opp til den opphører.

Sanksjoner

Ved Kirkelund skole blir det svart ja på spørsmålet om det blir satt inn sanksjoner mot den som mobber, og om sanksjonene blir dokumentert. Det blir fortalt at det er stor variasjon i krenkende atferd, hvor noe kan løses der og da i minnelighet, mens andre saker kan føre til nedsatt atferdskarakter, bortvisning eller andre tiltak. Alle slike reaksjoner blir dokumentert. For øvrig vises det til plan for å ivareta elevenes psykososiale miljø ved Kirkelund skole.

Vestgård skole svarer at deres «sanksjoner» er knyttet til samtaler, eventuell utelukkelse fra klasseaktivitet, møter med foresatte, andre barn og deres foresatte.

Habilitet

Revisor har også kontrollert om skolene har rutiner for å vurdere, i hver enkelt mobbesak, om de ansatte er habile til å arbeide med saken. Det ble sagt i oppstartsintervjuet at skolene i Skiptvet ikke har konkrete rutiner på dette. Det blir sagt at rektor skal varsles og at rektor er habil.

Det blir sagt at planene og rutinene blir evaluert både på Kirkelund skole og på Vestgård skole. Ved Kirkelund skole evaluerer de alt de gjør gjennom skolebasert vurdering, dette står beskrevet i skolens virksomhetsplan.

Revisor spurte i oppstartsintervjuet om de opplever at lærerne og andre ansatte forholder seg til, og benytter rutineene. Det ble sagt at de har hatt fokus på opplæring i rutiner og systemer ved begge skolene. Kirkelund opplever at rutineene og etterlevelsen er god. Vestgård opplever at de kan jobbe noe mer med rutiner og opplæring vedrørende dette. Kommunen ser det som svært viktig at alle rutineene skal være forankret hos de ansatte, men opplever at tiden er knapp.

Planverk/ rutiner

Kirkelund skole har plan for å ivareta elevenes psykososiale miljø ved Kirkelund skole. For øvrig vises det til virksomhetsplan. Revisor har fått utdelt virksomhetsplan for Kirkelund skole 2016/ 2017 og ser at denne blant annet inneholder:

Skolens mål, skolens satsningsområder, klasseromsregler, handlingsplan mot mobbing (kvalitetsplan), trivselsleder, ART, forskrift om ordensreglement for Kirkelund skole.

Det fremkommer prosedyrer ved mistanke om mobbing – når man får kontakt (varsel fra hjemmet eller noen andre voksne), samt prosedyre når mobbing blir oppdaget på skolen eller på skoleveien. Prosedyrene legger føringer på hvem som skal sette i gang tiltak (kontaktlærer), at rektor har blitt informert og har ansvaret, bruk av avviksskjema, elevsamtaler, samtaler med foresatte. Det står også beskrevet at det er rektor som skal gi et foreløpig svar, og eventuelt fatte enkeltvedtak.

Kvalitetsplan er en avviksplan mot mobbing. Her fremkommer det ulike tiltak, og når tiltakene skal gjennomføres, hvem som har ansvar for å gjennomføre tiltakene og hvilket «redskap» som skal benyttes for å gjennomføre. Tiltak blir oppsummert beskrevet som:

- gode inspeksjonsrunder
- gjennomgang av ordensreglene
- lage klasseromsregler som skal godkjennes av rektor
- mobbing/klasse miljøtemaer på foreldremøter
- trivselsundersøkelser
- elevundersøkelsen
- Olweusundersøkelsen
- trivselsfremmede tiltak
- kartlegging av mobbeområder
- kartlegging av elever som trenger ekstra oppfølging i friminuttene
- fokuselever
- Art-sosialpedagogisk trening
- gjennomgang av opplæringslovens § 9 a – elevenes psykososiale miljø
- gjennomgang av Olweusstandarden og prosedyrer i arbeid med mobbesaker
- innføringskurs for nytilsatte som omhandler Olweusprogrammet
- Steg for Steg (brukes i Olweus-møtene hvis behov).

Revisor har også kontrollert Kirkelund skoles Olweus perm. Olweusprogrammet er en personalveiledning i arbeidet mot mobbing og antisosial atferd. Programmet er utarbeidet av Dan Olweus RKBV Vest – Uni Helse, og er oppdatert 2012. Programmet inneholder blant annet temaer som innføring i god klasseledelse, mobbingens mange former, inspeksjonssystemet, klasseregler mot mobbing, hvordan klassemøter skal avholdes, rollespill som kan benyttes, oppskrifter for foreldremøter, maler for tiltak på individnivå, digital mobbing, og tilhørighetsgrupper. Det er også beskrevet viktigheten av bevissthet og engasjement særlig blant voksne. Det fremkommer videre av programmet ulike tiltak i arbeidet mot mobbing, herunder:

Tiltak på skolenivå

- Undersøkelse med Olweus``
- Spørreskjema
- Felles markering av satsningen på arbeidet mot mobbing

- Bedre inspeksjonssystem
- Pedagogiske samtalegrupper
- Opprettelse av samordningskomité.

Tiltak på klassenivå

- Klasse-/ skoleregler mot mobbing
- Regelmessige klassemøter med elevene
- Klasseforeldremøter

Tiltak på individnivå

- Alvorlige samtaler med mobbere og mobbeofre
- Samtaler med foreldrene til innblandede elever
- Utforming av individuelle tiltaksplaner

Permen gir god informasjon om atferd hos mobbere og mobbeoffer, opplæring i eksempelvis lekeslåssing kontra mobbing og hvilke mønstre som skiller dette og hva lærere kan se etter i inspeksjonsrunder og lignende. Det fremkommer også av permen mulige sanksjoner ved mobbing. Permen inneholder også informasjon om organisering og ledelse av klassemøtene – og det står beskrevet at disse bør avholdes helst en gang i uken, for de yngste elevene (småskoletrinnet) oftere.

Revisjonen har fått utlevert Handlingsplan for å forebygge, avdekke og imøtegå mobbing for Vestgård skole. Revisjonen ser at denne inneholder en generell del om forebyggende arbeid, og hvilke tiltak personalet skal gjøre, og hva som er fellestiltak. Videre fremkommer et kapittel som omhandler hvordan man skal oppdage mobbing så tidlig som mulig på skole/ klassenivå og i hjemmene. Planen inneholder også et kapittel som omhandler tiltak dersom mobbing oppdages, et kapittel for hjelp til mobbeofferet, samt et som beskriver hjelp til mobberen, og avslutningsvis et kapittel som omhandler elever som medspillere. Hvert kapittel er konkrete med forslag til hva som skal gjøres ved de ulike stadier. Det foreligger ingen maler for dokumentasjon av det som blir gjort.

Revisjonen har også fått utlevert Beredskapsplan mot mobbing for Vestgård skole. Denne planen viser til lovhjemler og definisjoner av mobbing. Den beskriver forebyggende tiltak, eksempelvis inspeksjonsrutiner og utarbeidelse av trivselsregler. Det fremkommer også fremgangsmåte og det blir vist til rutinebeskrivelser i Web sak. Imidlertid står det beskrevet at det er Eid skole sitt ansvar, slik sett kan dette være «klippet» fra en annen skole. Revisor har ikke kontrollert om slike rutinebeskrivelser foreligger i Web sak for Vestgård skole.

Revisjonen har også fått handlingsplan/ tiltaksrekke ved mobbesaker. Av denne fremkommer det hva, hvem og hvordan tiltaksrekken skal være ved eventuelle mobbesaker. Det fremkommer videre at det i hovedsak er rektor, (og til dels kontaktlærer), som har ansvar for å igangsette de ulike tiltak. For Vestgård skole er følgende dokumenter/ maler utarbeidet og utlevert revisor:

- Mal for enkeltvedtak
- Mal for logg over hendelser knyttet til enkeltbarn, som beskriver dato for hendelsen, involverte og tiltak.
- Mal for meldeskjema ved negativ atferd overfor medelever, som beskriver hvem det er meldt av, offerets navn, utøvers navn, klasse, beskrivelse av situasjonen og tiltak/ løsning, samt datering for underskrift offer og underskrift utøver.
- Mal for elevsamtale
- Mal for trivselsundersøkelse

Revisjonen har fått «Guide for personalet ved Vestgård skole, (skoleåret 2016/2017)». Revisor ser at denne inneholder hvordan de ansatte skal opptre/ arbeide ved eventuelle mobbesaker.

Som beskrevet i forrige kapittel så har revisjonen også fått utlevert informasjonsheftet til foreldre og foresatte ved Vestgård skole, for skoleåret 2016/ 2017. Revisjonen ser at dette informasjonsskrivet blant annet inneholder ordensreglement for Vestgård skole, med henvisninger til § 9 a i opplæringsloven. Samt reaksjoner ved regelbrudd på ordensreglementet.

Elevundersøkelse/ trivselsundersøkelse:

Elevundersøkelsen er en av Utdanningsdirektorates nettbaserte brukerundersøkelser. Den har til hensikt å gi elevene muligheten til å si hva de mener om forhold som er viktige for at de skal lære og trives på skolen. Det er obligatorisk å gjennomføre undersøkelsen for elever på grunnskolens 7. og 10. trinn. Det blir sagt i oppstartsmøtet at Kirkelund skole gjennomgår svarene fra elevundersøkelsen for disse to trinnene hvert år. Vestgård skole svarer ja på spørsmålet om elevundersøkelsen gjennomgås.

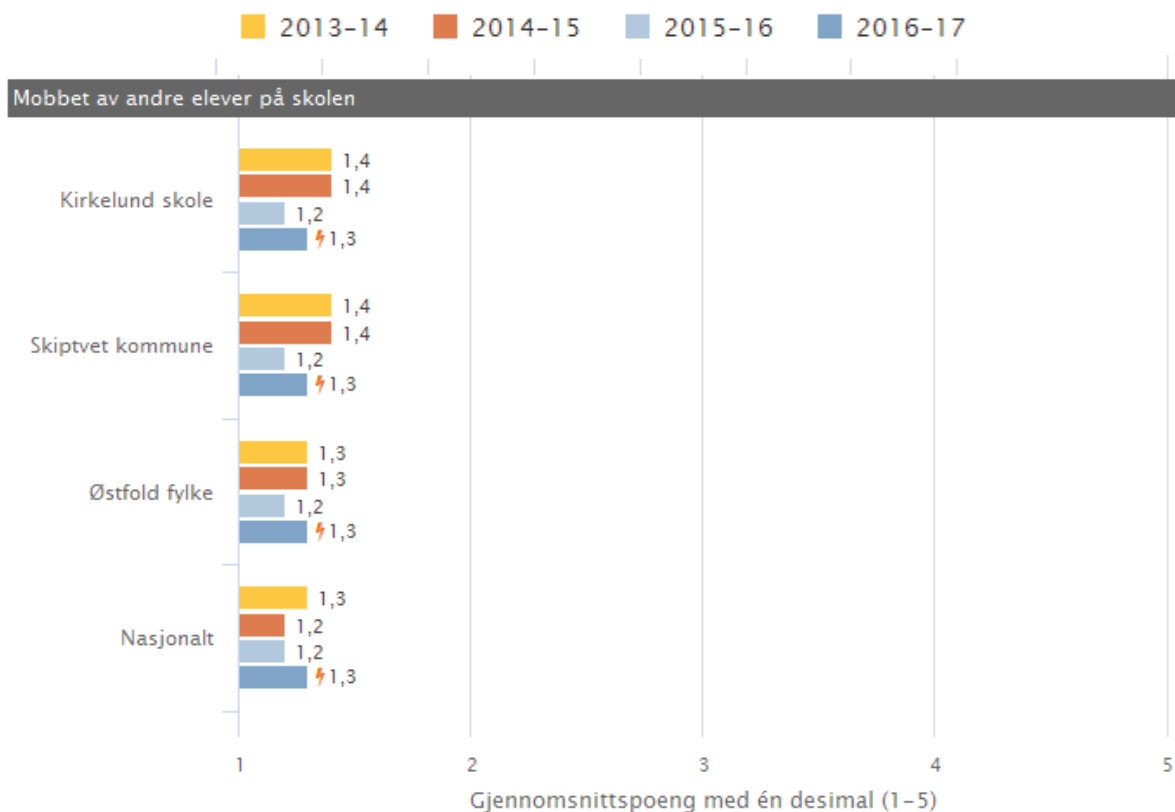
I tillegg tar Kirkelund skole Olweusundersøkelsen og smilefjesundersøkelsen hvert år på alle trinn.

Kirkelund skole har deltatt i den årlige elevundersøkelsen. Revisor har analysert svar på elevundersøkelsen de fire siste år.

Revisjonen har valgt ut to spørsmål fra undersøkelsen som sier noe om omfanget av mobbing ved skolen på 7. trinn og 10. trinn i 2016-17. Resultatene fra 7. trinn fremgår av figur 1, mens 10. trinn fremgår av figur 2.

Tallene fra skoleåret 2016-17 er ikke direkte sammenlignbart med tidligere år, dette er fordi Utdanningsdirektoratet forandret deler av undersøkelsen fra 2016. Forandringene ble gjort på bakgrunn av en vurdering om at tallene i tidligere undersøkelser ikke var representative nok. Dette på grunn av at måten undersøkelsens spørsmål var utformet på, sannsynligvis førte dette til en generell underrapportering av antall elever som følte seg mobbet.

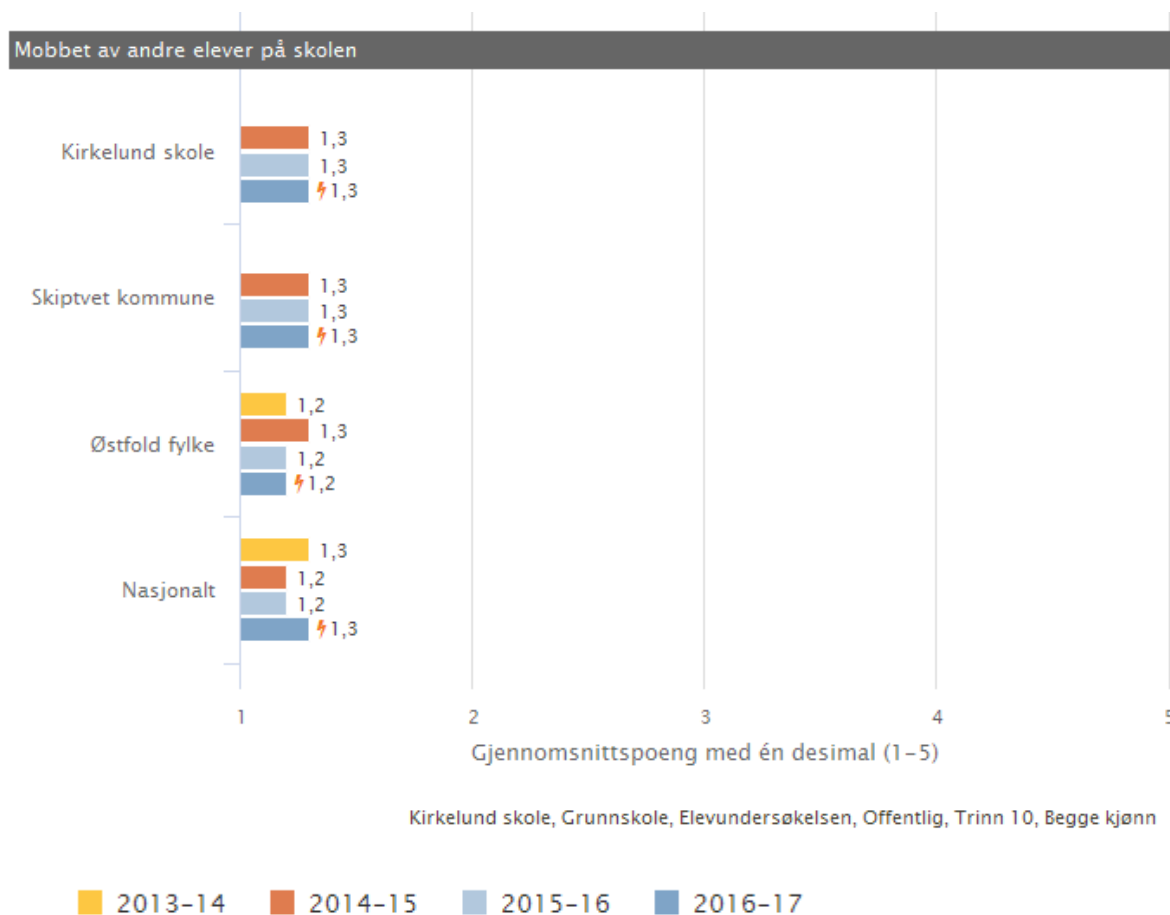
Figur 1: Elevundersøkelse for 7. trinn Kirkelund skole

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Kirkelund skole, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Offentlig, Trinn 7, Begge kjønn

Figur 2: Elevundersøkelse for 10. trinn Kirkelund skole

Kirkelund skole, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Offentlig, Trinn 10, Begge kjønn

Kilde: Utdanningsdirektoratet

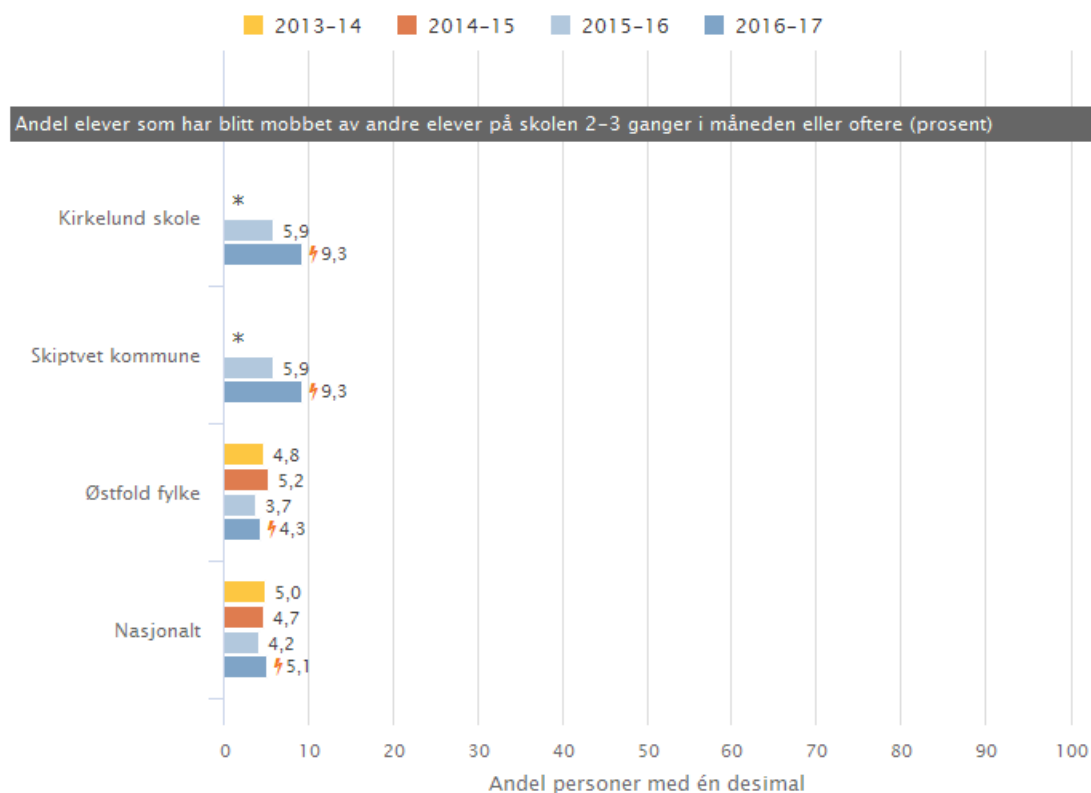
Svaralternativene er rangert med verdiene 1 til 5 og er satt opp som følger:

- 1: Ikke i det hele tatt
- 2: En sjelden gang
- 3: 2 eller 3 ganger i måneden
- 4: Omtrent 1 gang i uken
- 5: Flere ganger i uken

Det fremkommer av figur 1 og 2 at gjennomsnittlig svar for både 7. trinn og 10. trinn skoleåret 2016/2017 ligger på 1,3. Dette tallet viser at de aller fleste elevene som har deltatt i undersøkelsen har svart alternativ 1: Ikke i det hele tatt. Imidlertid viser det også at enkelte elever opplever mobbing ved skolen, men ikke i hvilken grad. Hele spekteret fra alternativ 2: «En sjelden gang» til alternativ 5: «Flere ganger i uken» vil i teorien kunne finnes bak dette resultatet.

For å gi et klarere inntrykk av hvor mange elever som føler seg regelmessig mobbet på skolen, er det i elevundersøkelsen laget en indikator på andelen elever som har blitt mobbet av andre elever ved skolen 2-3 ganger i måneden, omtrent en gang i uken eller flere ganger i uken. Resultatene av dette spørsmålet for 10. trinn fremgår av figur 3. Her er skalaen 0-100 %. Her oppgir 9,3 % av elevene ved 10. trinn at de har følt seg mobbet 2-3 ganger i måneden eller oftere i løpet av skoleåret 2016-17. Andelen er høy, og ligger 5 % poeng høyere enn gjennomsnittet for Østfold fylke. Andelen som oppgir å ha blitt mobbet 2-3 ganger per måned eller oftere ligger også over 4 % høyere enn landsgjennomsnittet.

Figur 3: Elevundersøkelse for 10. trinn Kirkelund skole

Kirkelund skole, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Offentlig, Trinn 10, Begge kjønn

Kilde: Utdanningsdirektoratet.

Det foreligger ikke lignende oversikt over 7. trinn. Dette fordi utdanningsdirektoratet/ skoleportalen ved lav svardeltakelse ikke oppgir resultatene, dette for igjen unngå fare for indirekte identifisering av elever som har svart.

Revisor har fått utlevert referat fra FAU-møte 01. 02. 2016. Her fremkommer det at elevundersøkelsen blir gjennomgått, og det står beskrevet at det er positive resultater på denne, og spørsmålet om hvorvidt man har opplevd mobbing de siste måneder, (for 10. trinn). Det fremkommer også av elevrådets vurdering av elevundersøkelsen som et positivt resultat at det er lite erting/ mobbing.

Revisjonen har fått forelagt trivselsundersøkelse for 4. trinn ved Vestgård skole.

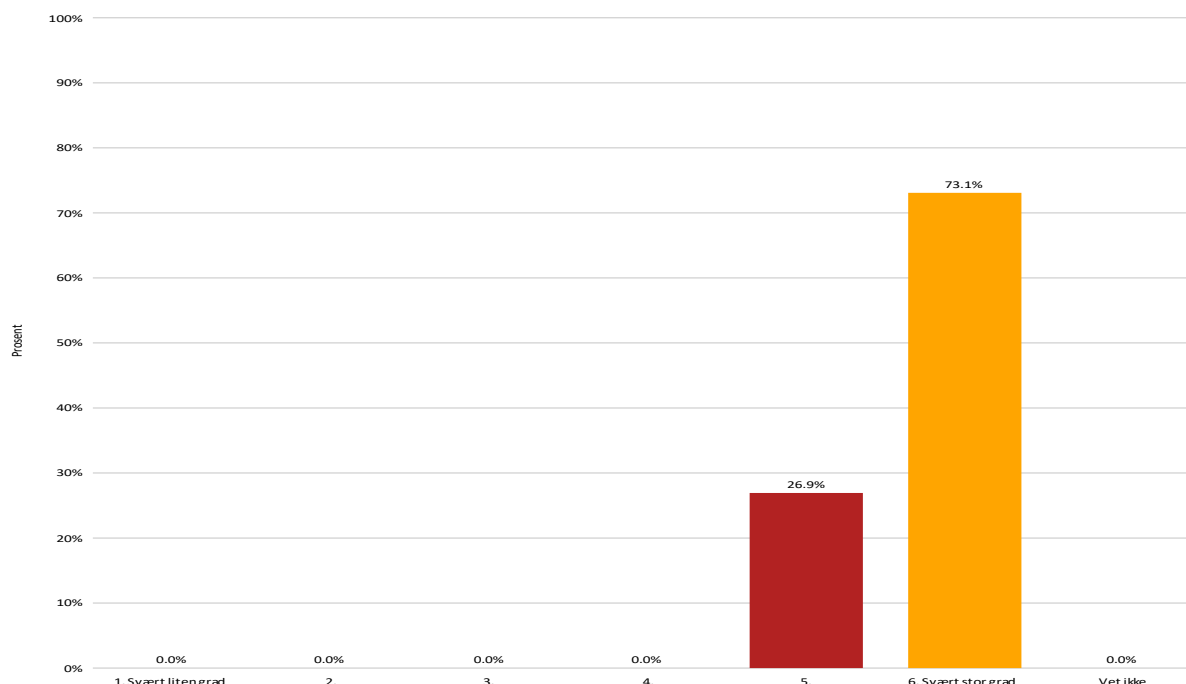
Spørsmålene er i hovedsak rettet opp mot trivsel på skolen, i klassen, og på skoleveien. På følgende spørsmål: «Blir du plaget eller ertet?», så oppgir en elev svaralternativ alltid, 16 elever oppgir svaralternativ noen ganger, mens 33 elever oppgir at de aldri blir plaget eller ertet. Videre på spørsmål om den enkelte elev ser noen som plager eller ertet andre, så oppgir en elev svaralternativ alltid, 30 elever oppgir noen ganger og 27 oppgir aldri. På spørsmål om elevene har det bra på skoleveien så oppgir en elev at den aldri har det bra på skoleveien, 12 elever sier at de noen ganger har det bra på skoleveien og 33 elever sier at de alltid har det bra på skoleveien.

Questback/ spørreundersøkelse

Kirkelund:

Som en kontrollhandling har revisjonen gjennomført en spørreundersøkelse via questback til samtlige ansatte ved Kirkelund skole. Spørreundersøkelsen ble sendt til 45 ansatte, hvorav 26 besvarte undersøkelsen. Revisor spurte de ansatte om i hvor stor grad de opplever at skolen aktivt og systematisk arbeider for å fremme et godt psykososialt miljø hvor den enkelte elev kan oppleve trygghet og sosial tilhørighet. Svarene fremkommer av figur 4.

Figur 4: På en skala fra 1- til 6, hvor 1 er i svært liten grad, og 6 er i svært stor grad. I hvor stor grad opplever du at skolen aktivt og systematisk arbeider for å fremme et godt psykososialt miljø, hvor den enkelte elev kan oppleve trygghet og sosial tilhørighet?

Kilde: Questback ansatte ved Kirkelund skole august 2017.

På spørsmål om de ønsket å utdype svaret sitt kom følgende kommentarer:

- *Dette er alltid hovedfokus!*
- *Kirkelund skole jobber hver dag for at alle elever skal oppleve skolemiljøet som trygt og godt. Vi følger Olweusprogrammet som er et anti-mobbeprogram . Vi følger "Plan for å sikre elevene et godt psykososialt miljø ved Kirkelund skole". Denne planen er innarbeidet og revidert i forhold til endringene i Opplæringsloven fra 01.08.17.*
- *I virksomhetsplanen har vi en kvalitetsplan / handlingsplan mot mobbing som vi følger. Hele vår drift er i tråd med at vi ønsker / jobber for at elevene skal ha et trygt og godt skolemiljø. Vi har blitt sertifisert som Olweuskole tre ganger og er godkjent fram til 2018 i denne omgangen.*
- *Alt planarbeid gjennomsyses av ideen om at all form for trakassering/plaging ikke godtas.*
- *Lærerne følger med på at elevene har det bra på skolen gjennom bl.a elevundersøkelsene med fokus på trivsel og arbeidsmiljø, jevnlig Olweusmøter som har fokus på arbeid mot mobbing, tett tilstedeværelse i friminuttene, fokus på klasseledelse og relasjonsarbeid m.m.*

- *Vi jobber godt med Olweusprogrammet. Vi kan nok ha enda mer felles fokus på, og en plan for arbeidet med digital mobbing/krenkelser på nett.*
- *Det er alltid et sted for å bli bedre.*

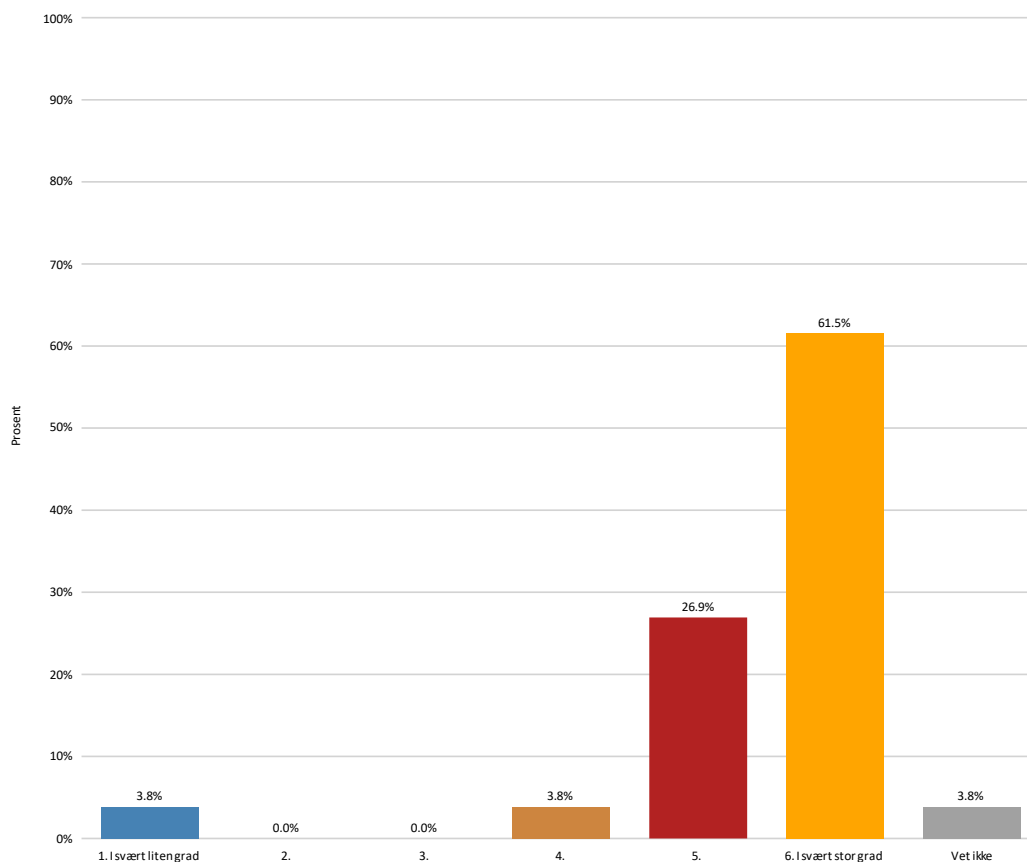
For å kontrollere i hvor stor grad de ansatte er kjent med planene og rutinene som er utarbeidet spurte også revisjonen de ansatte ved Kirkelund skole om i hvor stor grad de er kjent med Olweusprogrammet. Det var 26 respondenter på dette spørsmålet, hvorav ingen oppga at de i liten grad var kjent med programmet. 7,7 % oppgav at de i middels grad er kjent med programmet, mens 11,5 % og 65,4 % oppgav at de i stor til svært stor grad er kjent med programmet.

De ansatte ble også spurt om i hvor stor grad de opplevde Olweusprogrammet som hensiktsmessig i arbeidet mot mobbing i skolen. På dette spørsmålet oppga ansatte ved Kirkelund skole at de fra middels til svært stor grad opplever programmet som hensiktsmessig. Imidlertid svarer 11,5 % at de ikke vet.

Samtlige respondenter oppgir at de opplever at Olweusprogrammet er godt/ til svært godt implementert i skolen. Likevel oppgir 32 % at de ikke vet om det er opprettet samtalegrupper for voksne i henhold til Olweusprogrammet for alle ansatte ved Kirkelund skole.

Revisjonen kom også med følgende spørsmål til de ansatte ved Kirkelund skole: I hvor stor grad er du kjent med Kirkelund skoles Kvalitetsplan (handlingsplan mot mobbing)? Svarene fremkommer av figur 5:

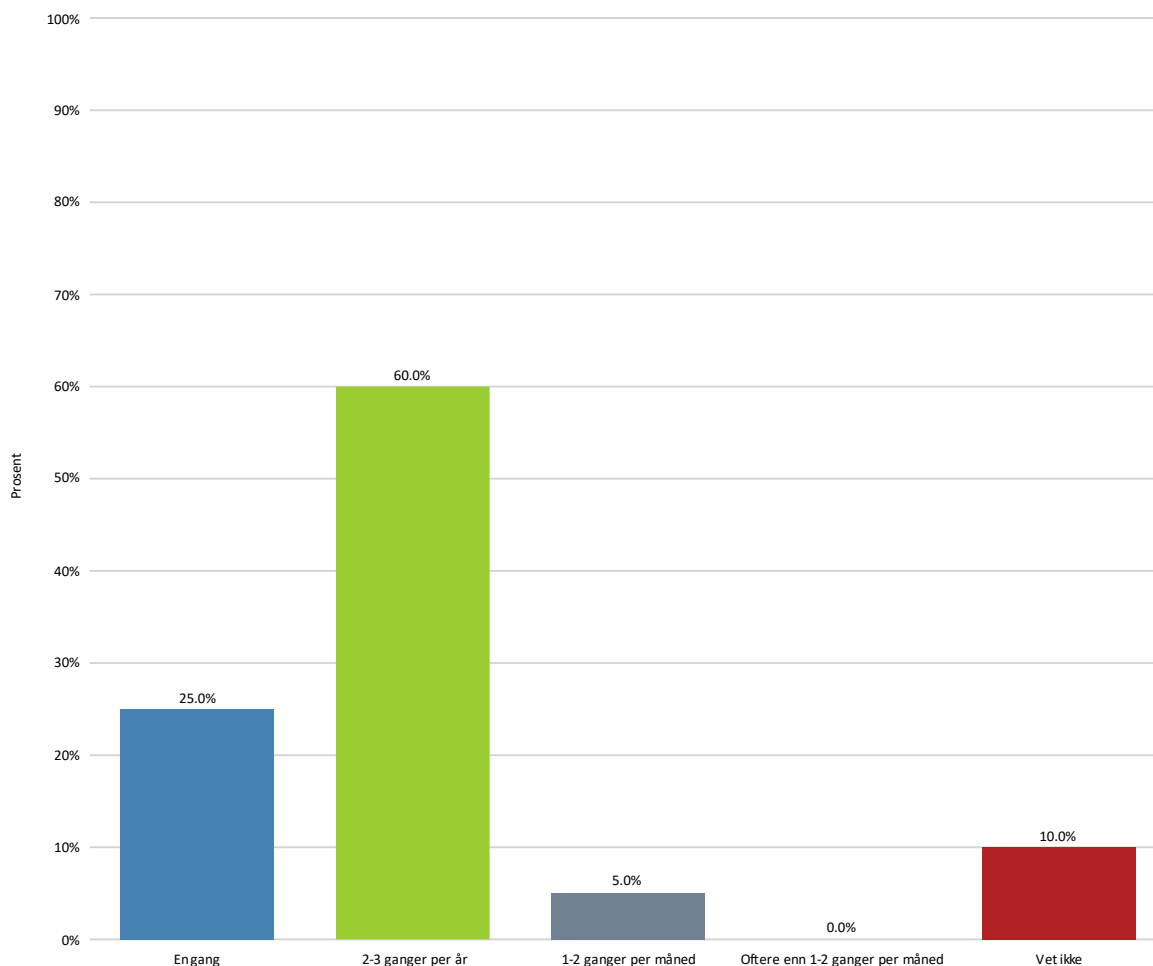
Figur 5: På en skala fra 1- til 6, hvor 1 er i svært liten grad, og 6 er i svært stor grad, i hvor stor grad er du kjent med Kirkelund skoles Kvalitetsplan, (handlingsplan mot mobbing)?

Kilde: Questback, ansatte ved Kirkelund skole, høsten 2017.

I spørreundersøkelsen som revisjonen sendte ut ble de ansatte blant annet spurt om de hadde opplevd mobbeepisoder, eller episoder hvor elever er blitt krenket på Kirkelund skole. 76,9 % av de ansatte svarer ja på dette. 3,8 % oppgir vet ikke, og 19,2 % svarer nei. Til de som svarte ja spurte revisjonen om hvor ofte de hadde opplevd dette. Svarene fremkommer av figur 6.

Figur 6: Hvor ofte har du opplevd mobbeepisoder, eller episoder hvor elever er blitt krenket på Kirkelund skole?

Kilde: Questback, ansatte ved Kirkelund skole, høsten 2017

Som det fremkommer av figuren oppgir 25 % at de har opplevd dette en gang. 60 % oppgir at de har opplevd dette 2-3 ganger per år. 5 % oppgir at de opplever dette 1-2 ganger per måned. Og 10 % oppgir at de ikke vet hvor ofte de har opplevd det. Det er ingen som oppgir at de opplever dette oftere enn 1-2 ganger per måned.

Av de som svarte ja, spurte revisjonen om de hadde varslet rektor om dette. Her oppgav 85 % svaralternativ ja, og 15 % oppgav svaralternativ nei. Revisjonen vil presisere at selv om en del respondenter har oppgitt å ikke ha varslet rektor, betyr ikke dette nødvendigvis at mobbesaker ikke blir tatt tak i av skolen. I forbindelse med ovennevnte spørsmål fikk respondentene anledning til å utdype svaret de hadde avgitt:

Vi har rutiner på varsling. Rektor blir varslet både ved mistanke om mobbing og ved mobbing. Ansatte skriver Olweusavvik som rektor signerer.

Ikke nødvendigvis mobbing etter definisjonen, men heller uønsket adferd som kunne ført til mobbing om det ikke blir tatt tak i.

"Hvor ofte har du opplevd dette?". Dette er et spørsmål som blir vanskelig å svare på. Det gjelder en elev, men jeg har ikke selv vært i selve situasjonen, men tatt tak i det i etterkant.

Jeg har ikke selv sett episoder, men kommer ofte inn i bildet etterhvert.

Jeg opplevde at en/flere elever i in klasse ble plaget av en elev på et høyere trinn. Skolen gjorde mye for å hindre at dette skjedde, men det hjalp ikke før vedkommende elev fikk en diagnose og ble medisineret. Er vanskelig å vite hva man skal gjøre i tilfeller der man gjør alt "etter boka" (samtaler, møter med hjemmene osv), men det likevel ikke hjelper. Her ble det jo slutt på plaginga, men hva hvis ikke?

Varsle til kontaktlærer ,eller har ordnet det selv.

Vi har rutiner for hvordan dette skal fungere. Skrive Olweus avvik, levere rektor og kopi i perm. Er det øyeblikkelig behov for bistand informeres rektor og man tar papirarbeidet i ettertid.

Ja og nei: Gitt beskjed til kontaktlærer og eller rektor

I spørreundersøkelsen revisjonen sendte til de ansatte ved Kirkelund skole, ble det også stilt spørsmål om i hvor stor grad de var kjent med skolens aktivitetsplikt ved mistanke om, eller varsel om mobbing. Her oppgir en respondent svaralternativ i middels grad, filtreringen viser at dette er en nyansatt. 19, 2 % oppgir svaralternativ stor grad og 76,9 % oppgir svaralternativ i svært stor grad.

På spørsmål om de ansatte var kjent med dokumentasjonskravet ved varsel om mobbing og ved oppfølging av mobbeepisoder, oppgav en respondent svaralternativ en (i svært liten grad) 7,7 % oppgav svaralternativ i middels grad, 19,2 % oppgav svaralternativ i stor grad og 69,2 % oppgav svaralternativ i svært stor grad.

Sarkastiske, krenkende kommentarer fra lærere og andre voksenpersoner kan forsterke en mobbesituasjon. Revisjonen spurte derfor i spørreundersøkelsen i hvor stor grad de ansatte som voksenpersoner er bevisst viktigheten av sin opptreden overfor skolens elever. På dette spørsmålet svarte 25 av 26 respondenter i svært stor grad. En respondent svarte i stor grad.

Revisjonen spurte også de ansatte om i hvor stor grad de ønsket mer opplæring i temaet mobbing. På dette spørsmålet var det en større spredning hos respondentene. 44 % oppga svaralternativ middels grad (svaralternativ 4), mens 36 % oppga svaralternativ fra middels til liten grad, (svaralternativ 1-3). 16 % oppga svaralternativ fra stor til svært stor grad, (svaralternativ 5 og 6), mens 4 % svarte vet ikke. Revisjonen spurte de ansatte om de ønsket å utdype svaret. Følgende kommentarer fremkom:

- *Man blir aldri utlært. Vi må alltid følge med på det som skjer og være oppdaterte. Derfor svarte jeg "I svært stor grad".*
- *Synes jeg får det jeg trenger ifm hvordan vi jobber med Olweusprogrammet.*
- *Ønsker å vite enda mer om hvordan man kan forebygge mobbing, og hvordan man kan håndtere de som mobber slik at de slutter med slik adferd.*
- *Skulle gjerne jobbet mer med enkeltepisoder og sett på hvordan man burde gjort i akkurat den situasjonen.*
- *Det er viktig med kontinuerlig arbeid rundt dette. En blir aldri utlært. Omfanget av gjennomgang/opplæring bør ikke være stort hver gang, men hyppige små samlinger fungerer etter min mening godt.*
- *Jeg føler vi har veldig god opplæring og at vi bruker mye nok tid på dette.*

- *Vi kan alltid lære noe nytt, men da bør det være noe som vinkler det litt annerledes enn Olweusprogrammet, er konkret, praktisk, gjennomførbart og gjerne noe som kan rettes inn mot foresatte. Mye av mobbeatferd læres hjemme.*
- *Vi jobber kontinuerlig med dette på mange ulike plan og i mange ulike fora. Jeg kan ikke se at det er behov for enda mer opplæring i dette tema, selv om det selvsagt er viktig å vedlikeholde kunnskapen om hvordan man skal agere mot mobbing.*

- *Vi har hatt god og grundig opplæring.*

Avslutningsvis i spørreundersøkelsen til de ansatte ved Kirkelund skole spurte revisjonen om de hadde andre kommentarer eller innspill som de ønsket å komme med. Følgende kommentarer fremkom:

- *Vi følger Olweusstandaren og der er det listet opp hva vi skal gjøre i forhold til foreldremøter, elevsamtaler, utviklingssamtaler osv.*
- *Ledelsen ved skolen stiller ofte opp på foreldremøter og snakker om anti-mobbearbeidet eller lignende temaer.*
- *Alle våre rutiner er godt innarbeidet, men nyansatte må få et ekstra oppfølgingskurs (dette er også en del av Olweusstandaren).*
- *I fjor hadde vi nettbasert introduksjonskurs for alle ansatte.*
- *Vår skoleutviklingsplan har satt av flere økter i dette skoleåret til Olweusarbeidet. Vi må holde dette arbeidet gående år etter år da det stadig er nye arbeidstakere.*
- *Vi har utvidet med et nytt tiltak i år og det er trivselsledere på ungdomsskolen i friminuttene. Vi har hatt trivselsleder på barneskolen i mange år.*
- *Å jobbe med elevenes skolemiljø er det viktigste arbeidet vi gjør.*
- *Kirkelund skole har planer og veiledere som er i aktiv bruk gjennom hele skoleåret.*
- *Jeg synes at det er bra at vi hele tiden jobber mot en mobbefri skole. Det er mye fokus både i skolehverdagen og ellers i samfunnet. Jeg tror at vi på Kirkelund er godt informert og skolert i retningslinjer rundt mobbeproblematikk.*

Vestgård:

Revisjonen sendte også ut spørreundersøkelse til samtlige ansatte ved Vestgård skole, 29 personer. Det var syv som besvarte spørreundersøkelsen. Dette er et lavt antall respondenter og revisjonen kan derfor ikke konkludere ut fra denne kontrollhandlingen. Imidlertid vil deler av undersøkelsen bli lagt frem som innspill til problemstillingen. En av respondentene er nyansatt, det vil si oppgav å ha arbeidet fra 0-1 år.

Samtlige svarer at de fra stor til svært stor grad opplever at skolen aktivt og systematisk arbeider for å fremme et godt psykososialt miljø hvor den enkelte elev kan oppleve trygghet og sosial tilhørighet.

Fire av de syv respondentene har opplevd mobbeepisoder. En av de syv som sier de ikke har opplevd dette er den nyansatte respondenten. To av disse fire oppgir at de har opplevd mobbeepisoder en gang. En oppgir at den har opplevd dette 2-3 ganger per år, og en respondent oppgir at den opplever mobbeepisoder ved Vestgård skole 1-2 ganger per måned.

Samtlige av de fire oppgir at de har varslet rektor når de har opplevd mobbeepisoder.

Samtlige av de syv respondentene oppgir at de fra stor til svært stor grad er kjent med beredskapsplan mot mobbing ved Vestgård skole. Det samme gjelder spørsmålet om hvorvidt de opplever beredskapsplanen som hensiktsmessig i arbeidet mot mobbing i skolen. På spørsmålet om i hvor stor grad de er kjent med Vestgård skoles handlingsplan for å

forebygge, avdekke og imøtegå mobbing, svarer respondentene fra middels til svært stor grad. Det samme gjelder spørsmålet om i hvor stor grad de er kjent med handlingsplan/ tiltaksrekke ved mobbesaker som er utarbeidet for Vestgård skole.

Samtlige syv respondenter oppgir at de fra stor til svært stor grad er kjent med aktivitetsplikten til skolen ved mistanke eller varsel om mobbing. På spørsmål om i hvor stor grad de er kjent med dokumentasjonskravet ved varsel om mobbing og ved oppfølging av mobbeepisoder oppgir respondentene svaralternativ fra middels til svært stor grad.

Samtlige respondenter oppgir at de i svært stor grad er bevisst viktigheten av sin opptreden overfor skolens elever.

Når det gjelder spørsmål om i hvor stor grad de ønsker mer opplæring om temaet mobbing, så oppgir respondentene fra liten til svært stor grad, med hovedvekt av i middels grad.

Revisjonen spurte om de ønsket å utdype dette, og følgende kommentar fremkom:

- *Dette er et aktuelt tema som påvirker barna på Vestgårdskole sin hverdag. For å kunne sikre at alle har en god skolehverdag må vi kunne mest mulig om temaet.*

Skolens praksis ved behandlingen av mobbesaker (Mappegjennomgang)

Revisor ba om å få dokumentasjon på de elever som de siste tre år har byttet skole fra grunnskolen i Skiptvet til andre skoler/ Steinerskolen med bakgrunn i opplevelse av mobbing. Kirkelund skole oppgir at de er kun kjent med en elev som har sluttet på bakgrunn av elevens følelse av opplevd mobbing.

Vestgård skole oppgir i oppstartsmøtet at de er noe usikre i forbindelse med en sak. [REDACTED]

2

Revisjonen har kontrollert 10 elevmapper ved Kirkelund skole, hvor samtlige elever har fått enkeltvedtak etter § 9 A -3. Dette for å gjøre vurderinger av hvordan skolene i Skiptvet arbeider med og dokumenterer mobbesaker i praksis. Revisjonen har kontrollert om det foreligger dokumentasjon på første henvendelse fra foresatte/ evt varsler fra lærere/ andre ansatte ved skolen, og hvor lang tid det tar før det blir fattet enkeltvedtak. Revisjonen har også kontrollert hvorvidt det foreligger dokumentasjon på den enkelte elev på hvilke tiltak som er iverksatt, og eventuell annen oppfølging. Revisjonen har også kontrollert følgende:

- At det er rektor som fatter enkeltvedtaket.
- Om det foreligger en vurdering i enkeltvedtakene om elevens rett etter § 9 A-3 i opplæringslova er oppfylt eller ikke (Bli eleven krenket/mobbet eller mobber eleven selv?)
- Om det, i de tilfeller elevens rett ikke er oppfylt, settes inn tiltak slik at elevens rett oppfylles.
- Om enkeltvedtaket grunngis.
- Om det foreligger dokumentasjon/behandling av eventuelle klager på enkeltvedtak fra elever/foreldre.

Revisjonen har også sett på om mobbingen følges opp til den opphører og om skolen bruker sitt planverk aktivt i egen praksis.

Med unntak av ett vedtak, som er signert av inspektør, er samtlige signert av rektor. Av vedtakene fremkommer det noen tiltak som skal gjøres. Det blir vist til lovhjemmel opplæringslovas § 9 A-3. Enkeltvedtakene blir i liten grad grunngitt. Det fremkommer ikke dokumentasjon på hvorvidt vedtakene har blitt gjennomført/ fulgt opp, eller ikke. Syv av de ti mappene inneholder dokumentasjon på at foresatte har vært i dialog med rektor i forkant av

² Unntatt off. jf offl § 13 jfr fvl. §13 nr 1

at vedtaket blir fattet. To av disse henvendelsene er ikke datert. Forøvrig er det ved de andre fem sakene brukt en saksbehandlingstid fra ca en uke, til en sak hvor det er dokumentert 1,5 år fra henvendelse til vedtak er fattet. To av mappene inneholder forøvrig kun vedtak og ikke dokumentasjon på første henvendelse. Det er tre av sakene som er fra skoleåret 2016/ 2017. Generelt er det lite dokumentasjon i den enkelte elevmappe. Det foreligger ingen klager fra foresatte på enkeltvedtakene.

Ved revisors besøk på Kirkelund skole fikk revisor utlevert perm med 113 avviksmeldinger for skoleåret 2016/2017, utarbeidet etter Olweus-prinsippet. Det fremkommer at det er spesielt to lærere som gjentok seg i å sende avviksmeldinger, [REDACTED]

[REDACTED]³
Revisjonen har sett gjennom avviksmeldingene og ser at de inneholder hva avviket omhandler, hvilke tiltak som skal gjøres for å rette opp situasjonen, og når tiltaket er i gang satt.

Revisor fikk også se mapper for enkeltelever/ med læreres logg, på en fellesserver. Hvor alle episoder vedrørende enkeltelever var loggført – i et worddokument. Rektor har også nedskrevne notater, (håndskrevne), i de tilfeller hvor elever har vært inne til samtaler eller lignende pga situasjoner som omhandler det psykososiale miljøet. I permen var det en foiler per barn som rektor har hatt samtaler/ møter med.

Revisjonen ble opplyst om at det ved Vestgård skole kun er fattet et enkeltvedtak i forbindelse med mobbing. Revisjonen har fått utlevert dette vedtaket, som er datert i 2014. Det fremkommer av vedtaket informasjonen skolen har mottatt, hva som skjer og hvor ofte dette skjer og hvor det skjer, dato da disse opplysningene ble lagt frem for skolen. Vedtaket ble fattet en dag etter at opplysningene ble gitt. Videre står det i vedtaket beskrevet hvilke undersøkelser som er blitt gjort, og umiddelbare tiltak, samt hvordan oppfølging skal skje videre. Revisor har også sett i denne elevens mappe, og her fremkommer det ingen dokumentasjon.

5.3.2 Revisors vurderinger og konklusjoner

Revisjonen vurderer at Skiptvet kommune har utarbeidet planverk og rutiner for handlingsplikt ved mistanke eller varsling om mobbing. Det er imidlertid en del ulikheter mellom skolene og ikke et ensartet planverk for hele kommunen. Revisjonen vurderer at Kirkelund skole i større grad enn Vestgård skole dokumenterer enkelthendelser og situasjoner som kan oppfattes som mobbing. Dette kan sees i sammenheng med at det er vanskeligere å isolere mobbeepisoder ved småskoletrinnet. Dette fremkommer også av oppstartsmøtet.

Revisjonen vurderer også at det er mange planverk og rutiner ved begge skolene. Dette kan gjøre at det er utfordrende å få en rød tråd i planverket. Revisjonen anbefaler kommunen å sammenstille et helhetlig planverk, med tilhørende maler og prosedyrer, for å enklere ha en oversikt over hvilket planverk som gjelder.

Revisjonen vurderer at det fremkommer av planverket/ prosedyrene at rektor ved den enkelte skole skal informeres, samt at det fremkommer at det er rektor som har ansvar for å følge opp saken og eventuelt fatte enkeltvedtak.

Revisjonen vurderer at resultatene fra elevundersøkelsen kan gi grunn til bekymring, særlig med tanke på den andelen av elever ved 10. trinn som har opplevd regelmessig mobbing i

³ Unntatt off. jf offl § 13 jfr fvl. §13 nr 1

skoleåret 2016/2017. Ved ett trinn med 47 elever tilsvarer dette at 5 elever har oppgitt at de opplever å bli mobbet 2-3 ganger i løpet av en måned, eller oftere. Revisjonen vurderer også ut fra svar gitt av ansatte ved Kirkelund og Vestgård skole at relativt stor prosentandel har opplevd og opplever mobbeepisoder. 113 avviksmeldinger ved Kirkelund skole beskriver også dette. Revisjonen vurderer ut fra dette at det kan finnes et større behov for å sette inn tiltak for å oppdage mobbing, og ta tak i mobbingen på et tidligere tidspunkt. Revisjonen vurderer at skolen også bør se etter flere måter å oppdage mobbing på, samt involvere lærere og andre ansatte i denne prosessen.

Revisjonen vurderer at de ansatte ved Kirkelund skole i stor grad opplever at skolen arbeider aktivt og systematisk for å fremme et godt psykososialt miljø hvor den enkelte elev kan oppleve trygghet og sosial tilhørighet. Det samme signalet kan sees ut fra svarene fra ansatte ved Vestgård skole.

Revisjonen vurderer ut fra kontroller i den enkelte elevmappe at det ikke alltid foreligger dokumentasjon for datering ved første henvendelse, evt ved mistanke om mobbing. I to av mappene ser det også ut til at det er en lang saksbehandlingstid før enkeltvedtak blir fattet. Ett av vedtakene er signert inspektør, mens resterende er signert rektor. Det fremkommer ikke av vedtakene ved Kirkelund skole den vurderingen som er gjort opp mot saken. Det fremkommer hvilke tiltak som skal gjøres. For Vestgård skole har revisjonen fått tilgang på én elevmappe, vedtaket her beskriver både vurdering og tiltak. Det fremkommer generelt lite dokumentasjon i elevmappene utover henvendelser og enkeltvedtak.

Av de 85 % ansatte som svarte at de hadde opplevd mobbeepisoder var det 15 % som svarte nei på spørsmålet om de hadde varslet rektor om dette. Flere av respondentene som svarte nei på at de hadde varslet rektor oppga blant annet at de i stedet hadde varslet kontaktlærer, eller har oppgitt å ha tatt tak i saken på stedet, og dermed ikke varslet den videre. Revisjonen ser ut fra tallene og kommentarene at antallet ansatte som ikke har varslet mobbesaker videre på en eller annen måte, er svært lavt. Likevel kan det være svært alvorlig for den enkelte elev om hendelser som burde ha blitt varslet om, ikke blir varslet til rektor. Det kan være en viss risiko for at enkelte hendelser ikke blir rapportert.

I rundskriv fra utdanningsdirektoratet (nr. 2-2010), presiseres det at skolens plikt om å fatte enkeltvedtak kun gjør seg gjeldene når eleven som føler seg mobbet eller denne elevens foresatte melder ifra. Meldinger fra andre foresatte eller elever utløser ikke plikten om enkeltvedtak, men den utløser handlingsplikten til den som mottar meldingen. Revisjonen vurderer at skolene i Skiptvet kommune har utarbeidet gode planverk for å tydeliggjøre handlingsplikten til ansatte. De ansatte oppgir også å være godt kjent med planene og sin handlingsplikt. Dokumentasjonskravet vurderer imidlertid revisjonen i mindre grad er kjent. Revisors vurdering er at det ved Kirkelund skole blir dokumentert via avviksskjemaer og logger for elever som samtlige ansatte har tilgang til på en fellesserver. Rektor ved Kirkelund har også nedskrevne notater, (håndskrevne), i de tilfeller hvor elever har vært inne til samtaler eller lignende pga situasjoner som omhandler det psykososiale miljøet. I permen var det en foiler per barn som rektor har hatt samtaler/ møter med. Imidlertid fremkommer det i liten grad dokumentasjon i arkivsystemet på den enkelte elev. Revisjonen kan derfor ikke konkludere på at lovverk, planer og rutiner blir overholdt. Revisjonen vurderer at ved manglende dokumentasjon ved den enkelte elev kan dette vanskeliggjøre oppfølging av tiltak, og videre prosess i sakene. Uten dokumentasjon vil også kommunen stille svakt ved en eventuell oppreisningssak. Dette fordi det er kommunen som ved en slik sak har bevisbyrden. Revisjonen vurderer det som viktig at skolen i så stor grad som mulig dokumenterer slike saker, både for å ivareta elevens rettsikkerhet, og som en sikkerhet for skolen og skoleeier i forbindelse med eventuelle rettslige krav som kan fremmes på et senere tidspunkt. Revisor anbefaler at dokumentasjon blir arkivert i Acos Websak og journalført på enkeltelever.

Revisjonen vurderer som positivt at avviksskjemaene ved Kirkelund skole beskriver hva avviket omhandler, hvilke tiltak som skal gjøres for å rette opp situasjonen, og når tiltaket er i gang satt. Revisjonen vurderer også innholdet i avviksmeldingene til å være rettet opp mot enten enkeltelevers psykososiale miljø, eller generelt det psykososiale miljøet i klasse. Revisjonen vurderer imidlertid at det i hovedsak er ett par/ tre lærere som benytter seg av dette skjemaet. Dette kan tyde på at ikke samtlige ansatte ser den praktiske nytten av å dokumentere avvik, eller at viktigheten av å dokumentere saksgangen i mobbesaker har blitt tilstrekkelig kommunisert til de ansatte. Dette understreker viktigheten av ha fokus på at de etablerte skjemaer for avviksregistrering blir benyttet. Det er positivt at enkeltlærere har fokus, likevel bør alle ansatte ha dette fokuset. Dessuten bør alle avviksskjemaene arkiveres på den enkelte elev.

Revisjonen vurderer at kommunen har rutiner for å undersøke og observere for å avdekke mobbing. Skolene har også rutiner for å følge opp mobbingen til den opphører helt. Revisjonen vurderer ut fra kontrollhandlingene at skolene har rutiner for å ha samtale med den som blir plaget, foreldrene til den som er plaget, den som mobber og foreldrene til den som mobber. Imidlertid foreligger det lite dokumentasjon på at dette blir gjort. Revisjonen vurderer at saker der elever bytter skole på grunn av at vedkommende befant seg i en vanskelig situasjon, kan tyde på at skolen ikke alltid iverksetter tiltak som er egnet for å få mobbingen til å opphøre. Skolen bør ha fokus på å sette inn tiltak som er begrunnet i hva som er hovedutfordringene i den konkrete saken, slik at elevens skolemiljø bedres så raskt som mulig. Konsekvensen av at mobbesaker ikke blir løst raskt kan være at mobbingen fortsetter, noe som ikke er akseptabelt.

Revisjonen vurderer at det ikke alltid er like godt beskrevet i enkeltvedtakene når tiltakene skal iverksettes og evalueres. Tiltak er noe skolen må forholde seg til i større grad fremover i forbindelse med endringene i opplæringsloven. Etter endringene er det kommet et lovkrav om at det i alle mobbesaker skal lages en plan over hvilke tiltak som skal iverksettes, når de skal gjennomføres, hvem som står ansvarlig for tiltakene og når tiltakene skal evalueres.

Med endringene vil skolen ikke lenger behøve å dokumentere sin behandling av mobbesaker gjennom enkeltvedtak. Likevel må skolen følge et nytt dokumentasjonskrav som innebærer at den løpende dokumentasjonen av forløpet i mobbesaker, fra hendelsen inntreffer til tiltak iverksettes og evaluering av disse tiltakene, vil bli lagt mer vekt på enn tidligere.

Revisjonen viser til ovenstående vurdering og viktigheten av dokumentasjon av arbeidet og anbefaler at dette blir innarbeidet i planverk/ rutiner.

Kommunen samarbeider med en del andre instanser, og revisjonen vurderer at det for Kirkelund skole er utarbeidet en skriftlig rutine for dette samarbeidet. Imidlertid kan ikke revisor finne at Vestgård skole har en slik rutine og revisjonen anbefaler derfor at dette blir innarbeidet i planverk.

Forvaltningslovens stiller habilitetskrav for alle ansatte i offentlig virksomhet, og revisjonen vurderer det som nødvendig at det gjøres vurderinger omkring ugildhet ved enkeltsaker. I oppstartsmøtet ble revisjonen informert om at det er rektor som behandler mobbesaker og rektor er habil. Revisjonen vurderer at spørsmålene vedrørende habilitet er særlig viktig ved saker som omhandler mobbing, og spesielt i en kommune med små forhold slik som i Skiptvet. Dette fordi avstanden kan være liten mellom innbyggere og offentlig ansatte. Dette for å unngå at det forekommer forskjellsbehandling i forbindelse med arbeidet med den enkelte mobbesak. Det kan også være vanskelig å varsle inn slike saker hvis man er i tvil om de ansatte som behandler sakene er habile. Revisjonen anbefaler at kommunen bør ha fokus på dette i planverk som omhandler arbeid mot mobbing.

Revisjonen vurderer at skolene har utarbeidet og tydeliggjort rutiner for sanksjoner hvis elever mobber andre elever, og hvis mobbingen ikke opphører. Imidlertid har ikke revisjonen

sett noe dokumentasjon på at dette faktisk blir gjort i praksis. Revisjonen anbefaler at kommunen dokumenterer eventuelle sanksjoner.

Praksisen blant ansatte kan også påvirkes av den enkeltes kunnskapsnivå om hvilke tilfeller som bør meldes inn. Det er revisjonens vurdering at det vil være avgjørende for arbeidet mot mobbing at ansatte ved skolen har en omforent forståelse av hva mobbing er, for å sikre at alle relevante tilfeller av mobbing meldes videre til rektor. Utveksling av erfaringer, grundig opplæring og vedlikehold/videreutvikling av kunnskap er viktige innsatsfaktorer i dette arbeidet. Dette gjenspeiles noe i revisjonens spørreundersøkelse som viser at et flertall av skolens ansatte har et middels til svært stort ønske om mer opplæring i temaet mobbing. Revisjonen har blitt informert om at skolen setter inn tiltak for å lære opp ansatte i forbindelse med endringene i opplæringsloven, og at opplæring av nyansatte er en del av Olweus programmet, dette vurderer revisjonen som positivt. Revisjonen anbefaler likevel kommunen om å ha et kontinuerlig fokus og opplæring på området.

Konklusjon på problemstilling opp mot revisjonskriterier:

Revisjonen vurderer at Skiptvet kommune har utarbeidet mange planverk og rutiner for å følge opp varsler om mobbing. Imidlertid er det ikke et samlet planverk for begge skoler, og ikke en ensartet praksis. Revisjonens opplevelse er at de ansatte ved skolene og ledelsen har stort fokus på dette arbeidet. Imidlertid fremkommer det lite dokumentasjon på det arbeidet som blir gjort i den enkelte elevmappe, og revisor kan derfor ikke konkludere på at varsler blir fulgt opp i henhold til lovverk. Revisjonen viser forøvrig til vurdering av kontrollkriterier og gir følgende anbefalinger til forbedringsområder:

5.3.3 Anbefalinger

Anbefaling 4: Revisjonen anbefaler kommunen å sammenstille et helhetlig planverk, med tilhørende maler og prosedyrer i arbeidet mot mobbing i grunnskolen.

Anbefaling 5: Revisjonen anbefaler at det i alle mobbesaker lages en plan over hvilke tiltak som skal iverksettes, når de skal gjennomføres, hvem som står ansvarlig for tiltakene og når tiltakene skal evalueres.

Anbefaling 6: Revisjonen anbefaler ved saker som omhandler mobbing at all dokumentasjon blir arkivert og journalført på den enkelte elev.

Anbefaling 7: Revisjonen anbefaler kommunen å ha fokus på habilitetskrav i planverk som omhandler arbeid mot mobbing.

Anbefaling 8: Revisjonen anbefaler kommunen å dokumentere/ arkivere eventuelle sanksjoner som blir gitt ved mobbesaker.

Anbefaling 9: Revisjonen anbefaler skolene om å fortsette fokuset på opplæring av samtlige ansatte i arbeidet mot mobbing.

6. Kartlegging: Gruppestørrelser og lærertetthet

Kontrollutvalget ønsket en kartlegging av gruppestørrelser og lærertetthet. Vestgård skole, (1. – 4. trinn), og Kirkelund skole, (5-10. trinn), i Skiptvet kommune er organisert under virksomhet oppvekst.

Revisor får opplyst på oppstartsmøtet 22. mai 2017 at per dags dato har 2017 har Kirkelund skole 300 elever og Vestgård skole har 216 elever.

Revisjonen fikk videre opplyst at Kirkelund skole har 34, 9 årsverk, (inklusive 1,85 til administrasjon).

Vestgård skole oppgir å ha 19, 2 menn og 17 kvinner, samlet 36, 3. I tillegg til 7 årsverk assistenter (skole/sfo) – herunder 1 mann og 6 kvinner.

Når det gjelder kompetanse innen spesialpedagogikk så har Kirkelund skole en lærer med 90 studiepoeng, en lærer med 60 studiepoeng, og tre lærere med 30 studiepoeng med utdanning innen spes.ped. Samt en lærer med 30 studiepoeng i tilpasset opplæring. Vestgård skole har 4 med spes.ped.utdanning og 1 med 30studiepoeng, utenom PAPS («pedagogisk arbeid på småskoletrinnene»).

Kirkelund skole har spes.ped. koordinator og spes.ped.veileder på skolen. De har også PPT-kontakt. Rektor, spes.ped.koordinator og PPT-kontakt jobber sammen i drøftingsteam med alle saker som har med spesialundervisning å gjøre. Det blir i møtene benyttet en analysemodell, revisor har fått utlevert denne. Spes.ped.koordinator og rektor har jevnligesamarbeidsmøter i tillegg til drøftingsteam.

Vestgård skole har en ansatt med master i spes.ped. som er skolens PPT-kontakt og spes.ped. ansvarlig. Hun har selv timer i spes.ped., samordner alt som har med spes.ped. å gjøre og deltar i tverrfaglig nett og drøftingsmøter med PPT, samt samarbeidsmøter med rektor.

De forteller at dette har vært litt annerledes akkurat dette skoleåret (2016/2017), hvor inspektør har hatt ansvaret, dette fordi den ansatte har måtte bli benyttet til generell undervisning/ faglærer. Imidlertid skal dette på plass igjen for skoleåret 2017-2018.

I oppstartsmøtet spurte revisjonen om det blir benyttet vikarer i skolene uten pedagogisk utdanning, og eventuelt hvor lange vikariatene er. Det ble svart at generelt er skolene stort sett organisert i tre klasser pr. trinn, og slår sammen klasser når en av lærerne er borte. Det benyttes vikarer uten pedagogisk utdanning når en ikke kan løse dette internt. Vikariatene er av ulik lengde, alt fra timer til uker. Det er viktig for elevene, spesielt på barnetrinnet å ha forutsigbarhet og å slippe å forholde seg til mange vikarer, så derfor blir det av og til engasjert ufaglærte for et lenger tidsrom.

Det blir videre sagt i oppstartsmøtet at Kirkelund skole benytter stort sett vikarer med pedagogisk utdanning. De opplever nå å være heldige og lettere rekrutterer personer med pedagogisk utdanning enn tidligere. Noen få ganger må skolen benytte seg av vikarer uten pedagogisk utdanning, men da bare til enkelttimer eller enkeltdager. Skolen har utarbeidet interne rutiner for å vikariere for «hverandre». Denne ordningen oppleves som god og hensiktsmessig. Når det har blitt lengre vikariater i forbindelse med sykdom så har skolen tilsatt personer med pedagogisk utdanning.

Det blir sagt at Vestgård skole er organisert i trinnsteam med kontaktlærere, medlærere og fagarbeidere.

Ved kortere kjent fravær er det i utgangspunktet alltid trinnets medlærer eller en fra administrasjonen som er vikar. Om læreren er fraværende i et møte eller annet timefravær kan enkelte ganger en fagarbeider være med klassen etter opplegg fra lærer. Ved mye fravær på en gang på flere team, hender det at en fagarbeider kan ha timer, men det er unntaksvis og de bruker da fagarbeidere med lang erfaring og som er gode klasseledere.

For vel to år siden, var en fagarbeider i et lengre sykefravær som lærer da de ikke hadde noen annen mulighet til å skaffe en faglært lærer.

Revisor har fått utlevert GSI⁴-tall sett opp mot lærertetthet og gruppestørrelser. Disse tallene blir oppstilt i tabeller under.

Tabell 1: Antall elever på de ulike trinn

1. trinn	2. trinn	3. trinn	4. trinn	5. trinn	6. trinn	7. trinn	8. trinn	9. trinn	10. trinn
53	54	38	63	54	51	45	43	55	47

Kilde: GSI

Tabell 2: Timetallsfordeling på de ulike trinn

1. trinn	2. trinn	3. trinn	4. trinn	5. trinn	6. trinn	7. trinn	8. trinn	9. trinn	10. trinn
713	713	713	741	760	779	779	874	874	874

Kilde: GSI

Tabell 3: Viser en oversikt over antall undervisningstimer som blir avholdt av personale med og uten kompetansekravene.

	1.-4. trinn	5.-7. trinn	Sum 1.-7. trinn	8.-10. trinn	Sum 1. – 10. trinn
<i>Undervisningstimer av personale som oppfyller kompetansekravene</i>	11586	9561	21147	8284	29431
<i>Undervisningstimer av personale som ikke oppfyller kompetansekravene</i>	0	0	0	627	627

Kilde: GSI

Tabell 4: Viser en oversikt over hvor mange av årstimene som går til spesialundervisning, særskilt norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring:

Hvor mange av årstimene går til:	1.-4. trinn	5.-7. trinn	Sum 1.-7. trinn	8.-10. trinn	Sum 1.-10. trinn
	1425	855	2280	1007	3287
Særskilt norskopplæring	304	323	627	266	893
Morsmålsopplæring	0	0	0	0	0
Tospråklig fagopplæring	143	0	143	0	143

Kilde: GSI

⁴ GSI - Grunnskolens Informasjonssystem (GSI)

GSI er et system for registrering av opplysninger om grunnskolen i Norge.

Revisjonen har også gjort en KOSTRA-analyse av Skiptvet kommune de tre siste år, sett opp mot sammenlignbare kommuner i KOSTRA-gruppe 02.

Det fremkommer av tabell 5 at skolene i Skiptvet har en noe større andel gruppestørrelse på alle trinn, sammenlignet med KOSTRA-gruppe 02.

Tabell 5: Gjennomsnittlig gruppestørrelse per trinn – de tre siste år

	Skiptvet - 2014	Kostragruppe 02 - 2014	Skiptvet - 2015	Kostragruppe 02 - 2015	Skiptvet - 2016	Kostragruppe 02 - 2016
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	14,8	11,8	14,2	11,6	13,1	11,4
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-4.årstrinn	13,9	11,4	12,8	11,2	13	11,3
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 5.-7.årstrinn	14,2	11,1	15,7	11	12,1	11
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.-10.årstrinn	16,5	12,8	14,7	12,5	14,2	12,1

Kilde: KOSTRA - SSB

Av tabell 6 beskriver andelen lærere med og uten pedagogisk utdanning, samt andelen lærere i heltidsstillinger. Det fremkommer av tabellen at skolene i Skiptvet de tre siste år har hatt høyere andel lærere i heltidsstillinger, enn skolene i sammenlignbare kommuner – KOSTRA-gruppe 02. Det fremkommer også at Skiptvet kommune ligger relativt likt med KOSTRA-gruppe 02 når det gjelder andel lærere med universitets/ høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning. Det samme gjelder andelen lærere med universitets/ høgskoleutdanning uten pedagogisk utdannelse. Andelen lærere med videregående utdanning eller lavere ligger en god del lavere enn KOSTRA-gruppe 02.

Tabell 6: Andel lærere med og uten pedagogisk utdanning

	Skiptvet - 2014	Kostragruppe 02 - 2014	Skiptvet - 2015	Kostragruppe 02 - 2015	Skiptvet - 2016	Kostragruppe 02 - 2016
Andel lærere i heltidsstilling	64,9	53,3	76,8	62,9	78	64,7
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning	87,7	87,4	83,9	87,2	89,8	87,6
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning uten pedagogisk utdanning	10,5	5,2	10,7	5,3	6,8	5,6
Andel lærere med videregående utdanning eller lavere	1,8	7,3	5,4	7,5	3,4	6,8

Kilde: KOSTRA – SSB

7. RÅDMANNENS BEMERKNINGER

Forvaltningsrevisjonsrapporten "Grunnskole – spesialundervisning/ rutiner og tiltak ved mobbing" i Skiptvet kommune har vært til behandling hos administrasjonen ved rådmannen. Rådmannen har gitt sine bemerkninger til revisjonens anbefalinger i e-post den 5. januar 2018. Revisjonen vurderer at rådmannen i hovedsak slutter seg til revisjonens anbefalinger og meddeler at kommunen vil gjøre nødvendige grep for å følge opp anbefalingene.

Rådmannens tilbakemeldinger fremkommer i sin helhet under:

«Generelt

Rådmannen er fornøyd med at rapporten bekrefter at Skiptvetskolen arbeider etter prinsippene og tidlig innsats og forebyggende arbeid. Dette var en av hovedhensiktene ved å samle skolene, barnehagene, barnevern, helsestasjon og andre tiltak mot barn og unge i en virksomhet Oppvekst fra 01.10.2014. Arbeidet det tar tid før den fulle effekten av dette kan påvises og etter rådmannens vurdering har vi allerede fått mange positive effekter allerede f.eks. gjennom et bedre tverrfaglig samarbeid.

Videre er rådmannen glad for de positive tilbakemeldingene fra kommunerevisjonen som påpeker at vi har veldig mye på plass i forhold til de to områdene det er foretatt revisjon på. Vi anser også rapporten kommer med gode anbefalinger som vi skal følge opp.

Rapporten omhandler to tema:

1. Bli det tilrettelagt for spesialundervisning i Skiptvet kommune i henhold til gjeldende lovverk og statlige føringer?

Anbefaling 1: Revisjonen anbefaler kommunen å fortsette sitt arbeid for tidlig innsats, dette for å redusere antall vedtak om spesialundervisning på ungdomstrinnet.

Skiptvet kommune har som revisjonen sier gjort og gjør et godt arbeid på dette feltet og skal selvsagt fortsette med det. Skiptvet kommune er en kommune med et gjennomsnittlig årskull på 55 elever, så et relativt lite antall elever med enkeltvedtak opp og ned vil kunne gi store utslag. Som eksempel er det fra høsten 2017 en sterk økning i spesialundervisning på Vestgård skole. Statistikken viser dessuten en nedgang de siste tre årene på Kirkelund. Vi har både strategi for og mål om å redusere spesialundervisning, blant annet gjennom handlingshjulet vi følger sammen med PPT. Vi har i virksomhetsplanen vår å redusere antall henvisninger til PPT og BUP, og å bruke større andel på tidlig innsats på lave klassetrinn. Gode forebyggende tiltak i skolen er også gode tiltak i forhold til Skiptvetsamfunnet.

Anbefaling 2: Revisjonen anbefaler i saker der det ikke er mulig å saksbehandle innen en måned fra henvisning til vedtak er fattet, må skolen underrette de involverte i form av et foreløpig svar. Kommunen bør utarbeide en rutine for dette.

Skiptvet kommune i samarbeid med PPT i Hobøl, Skiptvet og Spydeberg har gode rutiner og maler i forhold til varsling, undersøkelse, henvisning, sakkyndig vurdering, enkeltvedtak og pedagogisk rapport. Vi har raskere behandlingstid av saker enn de vi kan sammenligne oss med. Årsaken til at saksbehandlingen tar tid er flere, men det viktigste er at PPT kan ha så mange saker at det tar tid å få lage sakkyndig vurdering. Det er rutiner for tilbakemelding hvis saksbehandlingen tar mer enn tre uker. Disse rutinene er oppdatert i 2017.

Anbefaling 3: Revisjonen anbefaler kommunen om å ha fokus på at følgende dokumentasjon blir arkivert for hver enkelt elev med vedtak om spesialundervisning:

- Dokumentasjon på henvisninger.
- Dokumentasjon på sakkyndige vurderinger.
- Dokumentasjon på samtykke fra foreldre/foresatte før henvisning til PPT og før vedtak om spesialundervisning.
- Dokumentasjon på individuell opplæringsplan.
- Dokumentasjon på årsrapport.

Skiptvet kommune har gode rutiner på dette, og det meste var på plass når revisjonen var på tilsynsbesøk på skolene 29. juni 2017. Noen dokumenter var ikke skannet inn ennå på grunn av sykdom hos konsulenten på skolen. Dette ble det gitt melding om til revisjonen som en årsak. I forhold til samtykkeerklæring er det noen saker der dette ikke foreligger. Årsaken har trolig vært at en har sett på dette som unødvendig fordi det har ligget implisitt i søknaden når foresatte har underskrevet henvisningen. I de nåværende skjemaene er dette rettet opp. Revisjonen har rett i at det manglet noen dokumenter. Blant annet var det tilfeller der sakkyndig vurdering var for tre år mens vedtaket ved en feil bare ble gjort for ett år. Rutinene for dette er rettet opp, både i forhold til samtykke, henvisning og vedtak. Vi kan også bli bedre på å varsle foresatte i de sakene der saksbehandlingen tar lenger enn tre uker. Rådmannen er enig med revisjonen i denne anbefalingen og at dokumentasjon er et viktig fokusområde i Skiptvet

2. Har Skiptvet kommune rutiner for å ivareta elever ved varsel om mobbing? Herunder- blir slike varsler fulgt opp i henhold til lovverk?

Kommunerevisjonens anbefalinger:

Ut fra de kontrollhandlinger som er gjort og revisors vurderinger for hvert revisjonskriterium gir revisjonen følgende konklusjon på problemstilling 2:

Grunnskole – spesialundervisning/ rutiner og tiltak ved mobbing.

Revisjonen vurderer at Skiptvet kommune har utarbeidet mange planer og rutiner for å følge opp varsler om mobbing. Imidlertid er det ikke et samlet planverk for begge skoler, og ikke en ensartet praksis. Revisjonens opplevelse er at de ansatte ved skolene og ledelsen har stort fokus på dette arbeidet. Imidlertid fremkommer det lite dokumentasjon på det arbeidet som blir gjort i den enkelte elevmappe, og revisor kan derfor ikke konkludere på at varsler blir fulgt opp i henhold til lovverk.

Revisjonen viser forøvrig til vurdering av kontrollkriterier og gir følgende anbefalinger til forbedringsområder:

Anbefaling 4: Revisjonen anbefaler kommunen å sammenstille et helhetlig planverk, med tilhørende maler og prosedyrer i arbeidet mot mobbing i grunnskolen.

Det ligger i virksomhetsplanen vår å etablere en felles plan for sosial kompetanse, herunder like rutiner for håndtering av mobbing og krenkende atferd. Skolene i Skiptvet har hatt en langvarig kultur for å jobbe hver for seg. Dette har endret seg de siste årene- siden vi opprettet virksomhet Oppvekst. Kirkelund skole har lang erfaring med Olweusopplegget, og har sett det som lite hensiktsmessig å bytte ut dette. Barnehagene og Vestgård skole er i gang med å innføre Mitt Valg som system for arbeid med sosial kompetanse og forebygging av mobbing og krenkende atferd. Dette arbeidet fortsetter. I tillegg skal vi følge opp revisjonens anbefaling om et likt system på skolene i forhold til håndtering av mobbesaker. Skolene skal innarbeide felles rutiner. Hvis det viser seg at vi ikke ser endringer i utviklingen skal vi vurdere endre opplegget for forebygging og håndtering av mobbing, alternativt delta i læringsmiljøprosjektet til Utdanningsdirektoratet.

Anbefaling 5: Revisjonen anbefaler at det i alle mobbesaker lages en plan over hvilke tiltak som skal iverksettes, når de skal gjennomføres, hvem som står ansvarlig for tiltakene og når tiltakene skal evalueres.

Viser til kommentaren i anbefaling nr.4. Det er viktig med gode planer og rutiner, og slike planer foreligger i dag. Rådmannen er generelt enig i at det skal foreligge en felles plan. Rådmannen vil følge opp at disse planene brukes. Vi skal sikre at begge skolene følger samme plan/sjekkliste for tiltak, tidspunkt/periode for tiltak, ansvarlig og evalueringstidspunkt.

Anbefaling 6: Revisjonen anbefaler ved saker som omhandler mobbing at all dokumentasjon blir arkivert og journalført på den enkelte elev.

Tiltaket skal allerede vært gjennomført den gangen vi fikk det dokumenthåndteringsprogrammet vi har i dag (ACOS – websak), men dersom det ikke ligger der skal det på plass snarest. Skiptvet kommune har gode rutiner på dokumentasjon, og det meste var på plass når revisjonen var på tilsynsbesøk på skolene 29. juni 2017. Noen dokumenter var ikke skannet inn ennå på grunn av sykdom hos konsulenten på skolen.

Anbefaling 7: Revisjonen anbefaler kommunen å ha fokus på habilitetskrav i planverk som omhandler arbeid mot mobbing.

Rådmannen mener at vi allerede har fokus på dette. Vi kjenner ikke til at dette er noe problem, eller at det har vært saker der dette har vært en problemstilling. Dersom en saksbehandler eller leder er personlig involvert eller på annen måte inhabil, vil andre i skolen/ledelsen følge opp saken. Dette kan være en særlig utfordring i et lite lokalsamfunn, så vi vil ha et kontinuerlig fokus på dette.

Anbefaling 8: Revisjonen anbefaler kommunen å dokumentere/ arkivere eventuelle sanksjoner som blir gitt ved mobbesaker.

Tiltaket skal allerede vært gjennomført den gangen vi fikk det dokumenthåndteringsprogrammet vi har i dag (ACOS – websak), men dersom det ikke ligger der skal det på plass snarest.

Anbefaling 9: Revisjonen anbefaler skolene om å fortsette fokuset på opplæring av samtlige ansatte i arbeidet mot mobbing.

Dette er et kontinuerlig arbeid som er tidfestet i skolenes årshjul, og i MOAVA /1310.no som vi bruker som verktøy for å sjekke at rutiner blir fulgt opp. Vi har kontinuerlig gjennomgang på Kirkelund i forhold til rutinene i Olweus-programmet, og på Vestgård skole har en hatt skolering i Mitt Valg i 2017.»

Med vennlig hilsen

Per Egil Pedersen
Rådmann

Skiptvet kommune
Klart vi kan!
Kvalitet - Engagemang - Samspill

www.skiptvet.kommune.no

tel: 0047 6980 6000

mob: 0047 9951 5735

8. KILDEHENVISNINGER

Litteratur

- Andersen, Kari Merete med flere. *Veileder i forvaltningsrevisjon, Norges Kommunerevisorforbund (NKRF)*. 1.utgave, 2006. Orkanger.

Dokumenter fra Skiptvet kommune – diverse planverk, rutiner og prosedyrer

Lover

- LOV 1998-07-17 nr 61: Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).
- LOV 1967-02-10 nr 00: Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- LOV-1992-09-25-107 Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Veiledere

- Utdanningsdirektoratet: «Arbeid mot mobbing» - veileder for ansatte og ledere i grunnskolen
- Barneombudet: Retten til et godt skolemiljø - barneombudets nettside, (<http://barneombudet.no>)
- Stortingsmelding 18 (2010–2011) - Læring og fellesskap - Tidlig innsats og gode læringsmiljøer for barn, unge og voksne med særlige behov.
- Udir: 2015: Veilederen Spesialundervisning

9. VEDLEGG

Vedlegg 1: Revisjonskriterier